

LETO XXII. Štev. 16
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 2. OKTOBRA
1934 • MED NABODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 4-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1961 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
V OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

S TISKOVNE KONFERENCE V DRŽAVNEM TAJNIŠTVU ZA ZUNANJE ZADEVE

Utrditev Balkanske zveze

Gospodarski sporazum z ZDA je koristen za obe strani — Izmenjava mnenj o Bagdadskega pakta — Nenni je izjave nikakor ne pospešujejo razvoja dobrih odnošajev med Italijo in Jugoslavijo in tudi ne splošnega pomirjenja

Beograd, 20. jan. (Tanjug). »Sodeč po nekaterih znakih lahko ugodneje presojamo upanje glede sestanka zunanjih ministrov Balkanske zveze, o času in kraju sestanka pa ne moremo še ničesar reči. To je izjavil danes na rednem sestanku z novinarji predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve Branko Drašković.

Na posamezna vprašanja novinarjev je Drašković odgovoril, da so gospodarski sporazum med ZDA in Jugoslavijo, ki je bil podpisan včeraj v Beogradu, na pristojnem mestu ugodno ocenili. Po njegovem mnenju je sporazum koristen za obe strani, ker vse-

stransko prispeva k razvoju gospodarskih in drugih stikov med Jugoslavijo in ZDA.

Na vprašanje, kako presoja resolucijo Varnostnega sveta v zvezi s pritožbo Sirije proti izrael-skemu napadu na področju Galijskega jezera, je dejal: »Jugoslovanski delegat v Varnostnem svetu si je takoj od kraja prizadeval, da bi prišlo med vsemi člani Varnostnega sveta do kompromisa. V upanju, da bo soglasno sprejeta resolucija pripomogla k ublažitvi položaja in preprečila nove incidente, je jugoslovanski delegat v tem smislu predložil posebno resolucijo. Ko so resolucijo zahodnih držav toliko revidirali, da je zbrala vse glasove in dobila prednost v glasovanju, je jugoslovanski delegat glasoval zanj.«

Eden izmed dopisnikov tujih agencij je vprašal, ali se je turški veleposlanik v Beogradu zglasil pri državnem tajništvu za zunanje zadeve in z njim govoril o jugoslovanski kritiki Bagdadske zveze. Predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve je odgo-

voril, da je prišlo zadnje čase, kakor je bila praksa že prej med drugimi vladami in vlado Jugoslavije, do izmenjave mnenj o vprašanih medsebojne koristi. »Takšnega značaja so bili tudi obiski turškega in angleškega veleposlanika v državnem tajništvu za zunanje zadeve. Jasno je, da so ob tej priložnosti govorili tudi o obisku predsednika republike v Etiopiji in Egiptu, je rekel Drašković.

Novinarji so želeli še komentirati govor, ki ga je imel generalni tajnik Socialistične stranke Italije Nenni v nedeljo v Trstu. Ob tej priložnosti je Nenni kritiziral sporazum o Trstu in se izrekel za revizijo sedanje jugoslovansko-italijanske meje. Branko Drašković je rekel:

»Znano je, da je ureditvi tržaškega vprašanja sledil uspešen razvoj stikov med Jugoslavijo in Italijo. Bilo bi koristno, da bi tudi g. Nenni pripomogel h krepitvi vzdušja odnošajev dobrih sosedov in s svojim stališčem pripomogel k nadaljnji ureditvi razmer v tem delu sveta tako v korist obeh držav kakor tudi v korist miru na splošno. Obžalovati pa je treba, da izjave, kakršna je bila tudi Nenni, prav nič ne pripomorejo do teh ciljev.«

OB OBLETNICI LENINOVE SMRTI

O Leninu ni nihče napisal romana, in kdo ve, ali se je komu posrečilo to zgodovinsko osebnost upodobiti v bronu tako, da bi res lahko prikazal ves pomen tega imena. Lenin je namreč v nekaj več kot pol stoletja ozlic tisočim ovir premaknil prek tretjine glo-

Toda tudi po vsem tem je Lenin pregnal z Volge Kolčaka in mu na Uralu zadel smrtonosne udarce. Na vratih Petrograda je potolkel judenice, v moskovskih predmestjih je odbil Denikinove napade ter ga potem v donskih starih docela uničil, premagal je barona Vrangla ter preprečil poljske pane, da niti s krojo od mlade republike ni moč odtrgati niti kosčka njene zemlje.

Tako so pred Leninom padali beli generali in vojske plačancev. Premagal jih je z orožjem taktika in stratega. Toda niso ga še pustili na miru — moral je zbrati zadnje moči, da bi potolkel armade mednarodnih intervencionistov in da bi obračunal z domaćimi anarhisti ter očistil revolucijo menjševskega blata. Da bi pravoslavno Rusijo, ki je bila še vsa zavita v dim kadila, doignil na stopnjo evropske civilizacije, je moral obračunati z donskimi razbojniki in premagati ostro kri-vo lakote in vojne opustošenja.

In po vsem tem seneča ni utegnil uresničiti vseh tistih načrtov, ki jih je zasnoval. Smrt ga je prehitela in mu ni dala priložnosti, da bi o praksi dokazal vsa svoja stališča iz Aprilskih tez, da bi videl, kako se uresničujejo njegove misli o odmiranju države in birokratski nevarnosti. Po njegovem mnenju vprašanje oblasti namreč ni samo stvar »teorije voditelja«, marveč vprašanje prakse množice, rasti socialistične dežele do fiste meje, ko jo razredna nasprotja ne ovirajo več, da bi se dvignile na stopnjo nove oblike socialistične demokracije. V mirnem času ni utegnil izpričati genialnosti svojih novih ekonomskih in družbenih stališč, kakršna je zagovarjal v dneh boja proti narodnikom, pa vse tja do petrograjskih barikad in upostavitve oblasti Sovjetov. Potreboval bi vsaj še pol stoletja, da bi z genialnostjo komunističnega teoretika in praktika izpodrežal korenine birokratizma. Njegova živa misel je vedno odkrivala nove poti gibanja naprej. Njegovo obširno teoretično delo, njegova strastnost marksističnega polemika in analize dogodkov in dogajanja — spriči vsega tega na prvem mestu med teoretični sodobne zgodovine. Brez njegovih tez, govorov, člankov, polemik in filozofskih razprav bi bilo več kot pol stoletja potrojenega.

Leninova misel se je širila in se še vedno širi v vseh delih sveta. Tudi mi, Jugoslavlani, skupaj s Titom, ki je to misel dosledno in s srečno roko uporabil v naši revoluciji, lahko po pravici rečemo, da smo se ravnali po njej, da smo jo sprejeli življenjsko, po lenin-sko, po naši meri, ne da bi okrnili njeno vsebino.

Enaindvajsetega januarja 1924, ko je bil Rusiji in mednarodnemu proletariatu najbolj potreben — je v Gorkih pri Moskvi Vladimir Iljič Lenin za vedno zatislil oči, toda živ je in živi še naprej kot simbol boja za boljši in pravičnejši svet.

M. V.

busa zgodovino naprej vsaj za nekaj stoletij.

Bil je še deček, ko ga je iz temne šlislburške trdnjave spodbujala k maščevanju senca njegovega brata, ki ga je Aleksander III. dal ubiti. Preganji so ga v zakatno rusko vas Kokošino in zelo zgodaj je okusil trpkost preganjanosti. Carska tajna policija Ohrana je napisala, da je Lenin nevaren človek, ki ga je treba onemogočiti. S svojo prometejsko vztrajnostjo in neobčutljivostjo za lastne tegobe je ta popotnik brez potnega lista, očasi osamljeni revolucionar brez partije moral trkati na vrata evropskih tiskarn, da bi objavil svoje revolucionarno stališče v svoji leninski »Iskri... Skupaj z II. kongresom RSDRP ga je belgijska policija pregnala čez Rokapski prelaz, Lenin pa je ta kongres nadaljeval v Londonu in na njem branil nič manj ko sto doajsetkrat svoje stališče in svoj odločilni prvi člen statuta, borec se proti gnili intelektualistično-liberalni tezi Martona.

V Zürichu in Bernu je živel bedno, za časa klanja na Karpatih in v Galiciji pa je prek rdečih rogov in polj, katerih trava je zadurjela po mrtičih in smodnikovem dimu, videl luč Oktobra in carsko oblast, prisiljeno na kapitulacijo in poptenano od čet ruskega proletariata. Po petrograjskih barikadah in strmoglavljenju Kerenskoga, ko je bilo videti normalno, da se lahko malo oddahne po zmagovalni revolucije, so se zanj začeli najhujši časi. Od zunaj so pritiskali nemški imperialisti, vsi kapitalistični arzenali so pripravljali orožje, da bi uničili mlado Leninovo republiko, 1918. pa je na neutrudnega Lenina streljala agentka imperialistov.

Alžirsko vprašanje terja nemudno odločitev v Parizu

medtem ko nova francoska zbornica preizkuša moči za rešitev vladne krize

Pariz, 20. jan. (AFP). Nova francoska poslanska zbornica, ki se je včeraj prvič pravljala o verifikaciji poslanskih mandatov. Prihodnji tork bo zbornica izvolila svojega predsednika.

V razpravi o verifikaciji mandatov novih poslancev so bile doslej izražene zahteve, naj bi razveljavili izvolitve okrog 80 poslancev. Večinoma gre za izvolitve poslancev Poujadovega gibanja, toda sedanja začasna verifikacijska komisija nima pravice sklepati dokončno o tem in bo zato o spornih vprašanjih odločila kasneje zbornica sama.

Kar zadeva izvolitve novega predsednika zbornice, so bili doslej predloženi štiri kandidati: prejšnji predsednik, ljudski republikanec Pierre Schneider, socialistični kandidat Le Troquer, komunistični poslanec Marcel Cachin in kandidat neodvisnih

Alžircev po notranji samoupravi. Vodilni politični krogi pa še vedno omahujejo med politiko »popolne integracije« alžirskega ozemlja v francoskem okviru, ki jo odločno zagovarja generalni guverner Soustelle, in politiko federativne ureditve, ki uživa čedalje širši podporo v parlamentarnih krogih.

Generalni guverner Soustelle je prisel zato v Pariz in imel daljše razgovore z ministrskim predsednikom Faurem ter prvaki političnih strank — radikalcem Mendès-Francom, socialistom Guy Molletom in neodvisnim Antoinom Pinayem. Soustelle meni, da bi »integracija« odpravila alžirsko krizo, če bi bila »lojalna in poštena«. V krogih republikanske fronte pa imajo ta načrt za »zastarelo«.

AMERIŠKE DOBAVE

kot gospodarska pomoč, delno pa kot posojilo in kot poravnava ameriških obveznosti pri nas

Beograd, 20. jan. (Tanjug). — V Beogradu je bil včeraj podpisan sporazum med vlado FLRJ in ZDA, po katerem bo Jugoslavija prejela približno 375.000 ton pšenice, 40.000 ton masti in 10.500 ton bombaža. Ta sporazum je v skladu z ameriškim zakonom o kmetijskih presežkih. Skupna vrednost tega blaga bo znašala 49 milijonov dolarjev. V smislu omenjenega zakona je Jugoslavija že prej prejela 300.000 ton pšenice za to gospodarsko leto. V imenu jugoslovanske vlade je sporazum podpisal član Zveznega izvršnega sveta Osman Karabegović, v imenu vlade ZDA pa veleposlanik James Riddleberger.

V skladu z ameriškim zakonom o gospodarski pomoči, je bil podpisan tudi sporazum o dobavi nadaljnjih 175.000 ton pšenice, 11.400 ton bombaža ter loja za 1,5 milijona dolarjev Jugoslaviji, prav tako za gospodarsko leto 1955/56. Ta sporazum je podpisal v imenu vlade FLRJ veleposlanik v državnem tajništvu za zunanje zadeve dr. Stane Pavlič, v imenu vlade ZDA pa ekonomski svetnik

ameriškega veleposlanstva v Beogradu James Killen.

Blago, ki bo dobavljeno Jugoslaviji v smislu obeh sporazumov bo imelo skupno s prejšnjimi 300.000 tonami pšenice skupno vrednost kakih 95 milijonov dolarjev. Največji del te vsote bo Jugoslaviji dan kot pomoč, ostane pa kot dinarsko posojilo, del pa bodo Američani porabili za poravnavo svojih obveznosti v Jugoslaviji.

Izraz prijateljskega sodelovanja

Washington, 20. jan. (Tanjug). Ob jugoslovansko-ameriškem sporazumu o uporabi kmetijskih presežkov, podpisanem v Beogradu, je bila včeraj v kmetijskem ministertvu ZDA majhna svečanost.

Jugoslovanski veleposlanik v Washingtonu Leo Mates je izrazil zadovoljstvo s podpisom jugoslovansko-ameriškega sporazuma in poudaril, da je sporazum predvsem izraz prijateljskega sodelovanja dveh dežel, ki se bo razvijalo tudi v prihodnje.

Ugodno vzdušje v Bonnu

Pri pogajanjih o naših terjatvah nasproti Zahodni Nemčiji

(Od našega stalnega dopisnika)

Bonn, 20. jan. Jugoslovansko-nemška pogajanja v Bonnu so bila ves ta teden intenzivna. Vsak dan so zasedale delovne skupine in obravnavale posamezna vprašanja.

Na današnji popoldanski seji so razpravljali o konverziji povojnih trgovinskih obveznosti

FLRJ nasproti Zahodni Nemčiji. Pri tem so izmenjali misli o modalitetah zamišljenih konverzij. Jutri dopoldne se bo sestala skupina za obravnavanje vprašanj s področja socialnega zavarovanja.

V dobro poučenih krogih pričakujejo, da bosta delegaciji na podlagi dosedanjega dela mešanih skupin na prihodnji seji lahko izmenjali gledišča o celotnem področju pogajanj in konkretnih možnostih dokončne ureditve.

Vse to očitno kaže, da je bilo na jugoslovansko-nemških pogajanjih ustvarjeno delovno vzdušje, ki lahko obrodi ustrezne sadove.

O. Miličević

Poravnava spora med Grčijo in Turčijo

Atene, 20. jan. Tukaj upajo, da bodo v kratkem urejena vsa sporna vprašanja med Grčijo in Turčijo. To spravljajo v zvezo s poročili o glasovanju v finančnem odboru turškega parlamenta. Odbor je namreč sprejel zakonski osnutek o povračilu škod, povzročenih ob septembrskih protigrških demonstracijah v Carigradu in Ismiru. V primeru, da bi parlament sprejel ta zakon, bi bile odpravljene tudi ovire za sklicanje redne konference Sveta ministrov Balkanskega pakta.

samoupravljanju v krajevnih skupnostih, ki je predviden v zveznem zakonu o ureditvi občin in okrajev in ki naj bi zamenjal splošni zvezni zakon o ljudskih odborih iz leta 1952. Uveljavljanje teh zakonov bi lahko v glavnem sestavo naše sedanje ustave ter bolj ali manj docela ukinili prvi ustavi iz obdobja 1946 do 1947.

Prvenstvo pa bi imeli in so ga načelno že dobili zakoni, ki naj bi neposredno uredili nekatera temeljna vprašanja tistega, kar bi lahko globalno imenovali gospodarski sistem in sploh družbeno in državno ureditev. Iz tega vidika moramo na področje gospodarskega sistema letos pripraviti zakone o razdelitvi celotnega dohodka, o proračunih, o skladih, plačah v gospodarstvu ter organizaciji in upravljanju podjetij. Sem sodita tudi predvidena zakona o bankah in združevanju v gospodarstvu.

Nič manjše prednosti ne dobivajo, kakor smo že večkrat poudarili, nekateri organizacijski zakoni. Po mojem mnenju so najvažnejši: zakon o organizaciji državne uprave, o notranjih poslih, o javnih uslužbenih in zakon, ki bi uredil neurejenost vprašanja odnošajev in veljavnosti raznih naših pravnih predpisov, hkrati pa upoštevati učinkovit in objektivni mehanizem kontrole in krepitve zakonitosti. Ta na prvi pogled originalni zakon je dobil v naši zakonodaji pravni nomenklaturi naziv »Zakon o veljavnosti predpisov in zakonitosti«.

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZJAVA DR. JOVANA DJORDJEVIČA, TAJNIKA ZA ZAKONODAJO

ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

O nalogah v nadaljnjem proučevanju našega prava

Beograd, 20. jan. (Tanjug). Urednik »Tanjuga« se je obrnil na tajnika za zakonodajo Zveznega izvršnega sveta dr. Jovana Djordjeviča s prošnjo, naj pojasni, kakšen je program zakonodajnega dela za letošnje leto in kakšne so splošne naloge v nadaljnjem proučevanju našega prava. V odgovoru na vprašanje o programu prioriteta zakonodajnega dela za letošnje leto je dr. Jovan Djordjevič rekel:

»Našega pravnega sistema ne moremo več izgrajevati brez jasne koncepcije o njem in sistemu v uveljavljanju te koncep-

cije. V programu zakonodajnega dela mora priti do izraza tudi tempo v zakonodajnem procesu ob realistični presoji naših možnosti.

Podlaga sistematičnega programa oziroma program, ki upošteva izgradnjo pravnega sistema, so zakoni, ki naj bi sistem upostavijo, vskladijo in do kraja izoblikujejo. V glavnem smo naš družbeni in politični sistem upostavili. Ta sistem pa mora biti notranje vskladen, bolj racionalno kodificiran, načelneje voden in dopolnjen z ureditvijo cele vrste odnošajev in ustanov, ki so pravno prazni ali nezadostni ali pa že preveč zajeti s pravom.

Izmed ustavnih zakonov — za zdaj pa kaže, da bomo po tej poti dopolnili samo ustavo — stopajo pred nas trije zakoni. Prvi in najvažnejši je ustavni zakon o družbeni in gospodarski ureditvi oziroma o družbeni lastni nad proizvajalnimi sredstvi, njenem upravljanju, pravnem režimu in drugih temeljnih vprašanjih socialistične gospodarske ureditve, sloneče na družbeni lastni nad proizvajalnimi sredstvi in samoupravljanju proizvajalcev. Drugi ustavni zakon, ki stopa vsaj načelno pred nas, je zakon o pravicah in dolžnostih državljanov. Tretja naloga, ki nas čaka, pa je uveljavljanje ustavnega zakona ali zakona o

Seja Izvršnega sveta LRS

Včeraj je bila seja Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS pod predsedstvom tov. Borisa Kraigherja.

Na seji je Izvršni svet obravnaval probleme zakonske ureditve varstva kmetijskih zemljišč in uporabe zemljišč za gradbene namene ter upravljanja in gospodarjenja s premoženjem bivših agrarnih skupnosti.

Izvršni svet je sprejel odlok o določitvi kategorij uživalec stalne državne podpore, ki se jim zagotovi zdravstveno varstvo, in plan republiških proračunskih izdatkov za prvo trimesečje 1956.

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 21. januarja
Sprva oblačno in megleno, pozneje razjasnitev in višjih legah in vzhodni Sloveniji najhitre nočne temperature med -3 in +1, na Primorskem okoli, najvišje dneve med 5 in 10 stopinj C.

Snežne razmere: Pokljuka 50. Tamar 40, Erika 10, Planica 12, Kranjska gora 8. Ribniška koča 15 cm.

IZJAVA DR. JOVANA DJORDJEVIĆA, TAJNIKA ZA ZAKONODAJO ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA.

O NALOGAH V NADALJNJEM PROUČEVANJU NAŠEGA PRAVA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Naposled imajo po svojem značaju ali dozorosti svoje priprave prednost tudi nekateri drugi zakoni z raznih področij naše družbene in politične ureditve. Tudi ti sodijo v program dela za leto 1956. Brez pretenzij, da bi izčrpali njihov seznam, omenjamo stanovanjske zakone, zakone s področja socialnega zavarovanja, zlasti zakon o pokojninskem zavarovanju in invalidnih, zakone s področja zaštite ljudskega zdravja, zakone s področja kulture, prosvete in znanosti, med njimi zlasti zakon o gledališčih, znanstvenih ustanovah in temeljnih vprašanjih režimov in naših srednjih šol, zakon o advokaturi, ki ga pripravljata posebna komisija, zakon o časopisnih podjetjih, zakon o referendumu in zakonskem pravu ter zakone o pravnem postopku, upravnem postopku in razlastitvi. Samo po sebi se razume, da bo življenjski dinamizem potisnil v ospredje še nekatere druge zakone ali priredbe drugega reda, kakor jih obsega ta zakonodajni program.

Potem je dr. Jovan Djordjević pojasnil, da je treba odpraviti nekatere pomanjkljivosti in zapolniti vrzeli v sedanjem pozitivnem pravu, da bi lahko predvideni zakonodajni program uresničili in naš pravni sistem stabilizirali. Dr. Djordjević je v tej zvezi poudaril tri probleme.

ZNAČAJ IN TERMINOLOGIJA NAŠIH PRAVNIH UKREPOV

»Prvi problem se tiče značaja in terminologije naših pravnih ukrepov. Ustavni zakon in nekateri drugi instrumenti so to vprašanje v glavnem uredili. Razvoj samouprave in družbenega upravljanja pa je po ustavnem zakonu še bolj poudaril številni organi, ki izdajajo pravne ukrepe. Sama praksa je sprava na dan vrsto novih problemov in dala posameznim ukrepom bolj ali manj jasne in vsledne oblike in vsebine. Zato je potrebno, da s teoretično analizo naše prakse in naših ustavnih tekstov upoštevamo racionalno in vsledno nomenklaturu vseh pravnih ukrepov od zakonov do razsodb, smernic, sklepov, uredb, odredb in podobnih dejanj, ki niso ne v teoriji, ne v praksi našli najboljše ali vsaj zmeraj jasnejše oblike. Takšna teoretična, precizna in konkretna obdelava bi pomagala raznim našim organom in ustanovam, ki izdajajo pravne ukrepe, katerih posebne oblike imenuje samostojne uprave, upravne ustanove in druge samostojne upravne organe. Položaj in značilnosti državnih tajništva so v glavnem določene in jasne, česar ne moremo reči o ostalih oblikah zvezne uprave in sploh o oblikah uprave v naši državi. Ustavni zakon in v tem pogledu dokaj pomanjkljivi. Ti zakoni delajo samo nekatere količinske razlike o obsegu poslov med državnimi tajništvom in vsemi ostalimi oblikami uprave, temu pa dodajajo spet količinsko razliko v širini pooblastil. Naša praksa je upoštevala razne oblike uprave, toda to je storila v glavnem brez jasnih kriterijev glede na pravno naravo, položaj in naziv raznih oblik upravnih organov. V tem pogledu imamo zdaj precejšnjo pestrost in neenakomernost. Teorija tega problema ni ne opazila, ne proučila. To velja v celoti za vse upravne organe od zveznih do krajevnih.

O raznih predpisih, sprejetih o teh oblikah uprave, pač ne moremo reči, da so v njih jasne in enotne osnovne stvari, ki morajo biti jasne. Prvič ni določena koncepcija samostojnega organa uprave, drugič, še manj je jasna razmejitev glede položaja samostojnosti, pooblastil in pravnega značaja med upravnimi in drugimi samostojnimi upravnimi organi. Razen tega tudi samih terminov nismo dosledno uporabljali, niti niso jasni. Zvezna uprava pozna naslednjo nomenklaturu organov uprave: uprave, komisije, zavodi, inšpekcije, uradi, odbori, centri in drugo. Na pristojnem mestu so menili, da so zavodi upravne ustanove. Po pooblastilih in značaju pa so bolj upravni organi, kakor so po nazivu pravni organi včasih stvarno bolj upravne ustanove. Naziv uprave uporabljamo za organe, različne po svojem značaju. Ta naziv uporabljamo za organe, ki se ukvarjajo s posli strokovnega in tehničnega značaja (geodetska ali hidrometeorološka uprava), kakor tudi za organe, ki se ukvarjajo z regulatorskimi posli (uprava za pomorstvo ali rečni promet ali uprava cavin). Istočasno upoštevamo uprave tudi za inšpekcijske posle (uprava za veterinarsko službo, za zaščito rastlin), kakor imenujemo upravo tudi organe, ki opravljajo materialne, komercialne in podobne posle (uprava za materialne rezerve). Naposled, vrsta gospodarskega podjetja je tudi uprava (uprava za preskrbo), kakor je uprava upravni organ v poslih zunanje trgovine (uprava za zunanjo trgovino). V položaju, značaju in pooblastilih komisij vidimo enako pestrost in nedoslednost. Komisije so upravne ustanove in službe za zveze s tujimi organizacijami in posvetovalni telesi. Nekateri komisije so samostojne, druge pa v sestavi drugih organov. Položaj in značilnosti institutov niso poudarjene s posebno natančnostjo, razen zadnjih institutov, ki jih je ustanovil Zvezni izvršni svet.

Za razvoj naše državne uprave ter sploh javne uprave in družbenih služb pa je posebno važen problem pojmov, kategorij in pomena ustanov. Naši zakonski teksti omenjajo razne vrste ustanov, in sicer upravne ustanove, samoupravne, samostojne ustanove, ustanove s samostojnim financiranjem, ustanove s kvazi samostojnim financiranjem, dotirane ustanove in podobno. Imamo tudi razne ustanove z režimom družbenega upravljanja ali kvazi družbenega upravljanja. Različne kategorije ustanov so posledica našega razpredenega sistema javnih služb in družbenega upravljanja. Toda za iste ustanove uporabljamo razne termine in iste termine za razne ustanove. Zakonodajla nima jasne koncepcije o vsem tem in teorija bolj molči, kakor pomaga zakonodajla.

Bilo bi nerealno govoriti o tem, da se uveljavljata na teh področjih praktična smer in stihnost, čeprav se tudi v tem pogledu uveljavljajo nekateri elementi. Realna presoja nam pokaže, da drugače tudi ni moglo biti. Mi upoštevamo razmeroma nov in originalen državni in upravni sistem, kakršnega svet še ni videl. Termin, čisti pojmi in precizne koncepcije lahko pridejo šele, ko bo praksa proučena in ko bo znanstvena teorija spremljala to prakso. V deželah z večimi izkušnjami in daljšim trajanjem enakih ustanov ni več jasnosti in čistih teoretičnih konceptov, kakor jih imamo pri nas v znatno krajšem

obdobju snovanja in razvoja nove družbene in politične organizacije.

Ceprav pa so socializmu kot prehodnemu družbenemu obdobju lastne stihne in zavestne akcije, je temu zgodovinskemu sistemu nujno potrebno, da čedalje bolj prevladuje nad stihijami ter odkriva zakonitosti in zavestne oblike in pota razvoja. To velja zlasti za sistem podrobno obdelane politične, institucijske in interesne samouprave, kakor je sistem samoupravne socialistične demokracije v Jugoslaviji. Ta sistem nujno zahteva mnogo več notranje povezanosti in vskladenosti kakor prejšnji politični in družbeni sistemi. Eden izmed činiteljv te vskladitve in nujno potrebne enotnosti sistema je jasnost oblik in poti ter upostavitve nujnih vezi med raznimi oblikami decentralizacije in samouprave. Mi smo prav zdaj v obdobju, ko je zavest o teh členih in vezeh eden izmed pogojev enotnosti in celovitosti sistema in njegovega razvoja.

Glede na vse to bi bilo nujno potrebno, da bi na podlagi naših dosedanjih zakonodaj, ustanov in naše politične teorije proučili vprašanja raznih oblik upravnih organov in raznih kategorij ustanov. Jasna in racionalna teoretična študija o teh vprašanjih bi pomagala naši zakonodaji in dala s tem svoj prispevek k nadaljnji izgradnji našega gospodarskega, družbenega in državnega sistema. Naš sedanji razvoj zahteva, da z večjo znanstveno zavestjo, jasnostjo in preciznostjo teoretično in pravno proučimo sestavo uprave, javne službe in sploh družbene uprave.

Tretji problem se tiče pojmov in terminov s področja tako imenovanih imovinskih odnosov. Pravni režim socialistične lastnine je tudi v zgodovini nov. Zato sta njegova teorija in pravna proučitev sploh nerazviti in pomanjkljivi. Naš gospodarski in družbeni sistem pa sloni na družbeni lastnini nad proizvodnimi sredstvi in zajema promet, v katerem v odločilnem delu sodeluje družbena imovina. Ta stvarnost mora biti pravno urejena.

Vse to zahteva, da na podlagi poglobljene znanstvene analize naših družbenih in gospodarskih odnosov, bistva lastnine in družbene lastnine upoštevamo racionalno in jasno terminologijo, ki bo pripomogla k okrepljenosti in razvijanju našega socialističnega prava, s tem pa h krepitvi in razvoju družbenih odnosov v smeri socializma in socialistične zavesti državljanov, organizacij in ustanov. Vsako nadaljnje parcialno in praktično obravnavanje teh vprašanj v posebnih predpisih lahko še bolj zamota pojme, odnose in gledišča ter pomeni oviro za razvoj socializma in socialističnega prava v naši državi. Res, gre za nove odnose in nove kategorije. Odnosi še niso materialno dozorili in izkristalizirani, pravo kot subtilna in abstraktna metoda posploševanja pa zahteva takšne odnose. Ne glede na vse to pa se moramo, čimprej lotiti upoštevanih jasnih in znanstveno utemeljenih kategorij in terminov na področju pravnega režima družbenih proizvodnih sredstev in družbene imovine na splošno.

Kakor vidimo, zahteva nadaljnja izgradnja našega pravnega sistema ne le zakonodajne, marveč tudi teoretične napore. Uresničimo jo lahko na podlagi tesnega sodelovanja med teoretičnim in praktičnim, med političnimi in predstavniki forumi ter znanstvenimi ustanovami.

Beograd, 20. jan. (Tanjug). Mladinska organizacija je znatno prispevala k uveljavljanju zakona o družbenem upravljanju šol, posebno pa še k pojasnjevanju njegovega bistva srednješolski mladini. To je bilo poudarjeno danes na posvetovanju o vlogi in mestu Ljudske mladine v družbenem upravljanju šol, ki ga je sklical CK LM Jugoslavije.

Posvetovanja so se mimo večjega števila mladinskih voditeljev iz vse države udeležili tudi predstavniki Tajništva za prosveto Zveznega izvršnega sveta, dalje predstavniki Odbora za prosveto Srbije in več direktorjev beograjskih srednjih šol.

Na posvetovanju so tudi poudarili, da je bila mladinska organizacija med prvimi in najbolj dejavnimi kar zadeva razpravo o določenih šolskih vprašanjih še pred sprejemom zakona. Zahtevala je, naj bi v šolah spremenili ne samo upravljanje, marveč njihovo celotno sestavo. V mnogih šolah se ji je posrečilo pojasniti zakon in angažirati srednješolce pri obravnavanju stvarnih vprašanj. Toda v številnih šolah je tudi po ustanovitvi šolskih odborov stanje ostalo nespremenjeno. Posamezne organizacije namreč niso razumele, da zakon sam ne bi uredil vse zadeve, marveč da daje samo možnost, da bi se družbene sile uveljavile pri reševanju določenih vprašanj.

Mnogi šolski odbori niso delali na podlagi široke podpore družbenih organizacij, ki imajo v njih svoje zastopnike. Dosele je bilo moč opaziti enostransko usmerjenost teh odborov. V glavnem so se ukvarjali z gnetnimi vprašanji, zapostavljali pa vzgojo, izobraževanje in druge probleme. Glede družbenega upravljanja šol je zlasti pereč problem odborov po srednješolskih domovih, ki malone vsi ne delajo, med tem ko je ravno v njih največ problemov, ki jih zastavljajo življenje, delo in vzgoja dijakov. Na posvetovanju je bilo dalje poudarjeno, da so se tudi nekateri sveti za prosveto le malo ukvarjali z vprašanjem družbenega upravljanja šol. Vendar, je bilo rečeno na posvetovanju, pa so bili z vidika celote sadovi dela šolskih odborov pozitivni in zadovoljivi ne glede na pomanjkljivosti in še odprta vprašanja.

Na posvetovanju so zatem razpravljali o dijaških skupnostih, eni izmed oblik sodelovanja dijakov v družbenem upravljanju šol. Poudarjeno je bilo, da v skupno-

lali na podlagi široke podpore družbenih organizacij, ki imajo v njih svoje zastopnike. Dosele je bilo moč opaziti enostransko usmerjenost teh odborov. V glavnem so se ukvarjali z gnetnimi vprašanji, zapostavljali pa vzgojo, izobraževanje in druge probleme. Glede družbenega upravljanja šol je zlasti pereč problem odborov po srednješolskih domovih, ki malone vsi ne delajo, med tem ko je ravno v njih največ problemov, ki jih zastavljajo življenje, delo in vzgoja dijakov. Na posvetovanju je bilo dalje poudarjeno, da so se tudi nekateri sveti za prosveto le malo ukvarjali z vprašanjem družbenega upravljanja šol. Vendar, je bilo rečeno na posvetovanju, pa so bili z vidika celote sadovi dela šolskih odborov pozitivni in zadovoljivi ne glede na pomanjkljivosti in še odprta vprašanja.

Na posvetovanju so zatem razpravljali o dijaških skupnostih, eni izmed oblik sodelovanja dijakov v družbenem upravljanju šol. Poudarjeno je bilo, da v skupno-

lali na podlagi široke podpore družbenih organizacij, ki imajo v njih svoje zastopnike. Dosele je bilo moč opaziti enostransko usmerjenost teh odborov. V glavnem so se ukvarjali z gnetnimi vprašanji, zapostavljali pa vzgojo, izobraževanje in druge probleme. Glede družbenega upravljanja šol je zlasti pereč problem odborov po srednješolskih domovih, ki malone vsi ne delajo, med tem ko je ravno v njih največ problemov, ki jih zastavljajo življenje, delo in vzgoja dijakov. Na posvetovanju je bilo dalje poudarjeno, da so se tudi nekateri sveti za prosveto le malo ukvarjali z vprašanjem družbenega upravljanja šol. Vendar, je bilo rečeno na posvetovanju, pa so bili z vidika celote sadovi dela šolskih odborov pozitivni in zadovoljivi ne glede na pomanjkljivosti in še odprta vprašanja.

Na posvetovanju so zatem razpravljali o dijaških skupnostih, eni izmed oblik sodelovanja dijakov v družbenem upravljanju šol. Poudarjeno je bilo, da v skupno-

lali na podlagi široke podpore družbenih organizacij, ki imajo v njih svoje zastopnike. Dosele je bilo moč opaziti enostransko usmerjenost teh odborov. V glavnem so se ukvarjali z gnetnimi vprašanji, zapostavljali pa vzgojo, izobraževanje in druge probleme. Glede družbenega upravljanja šol je zlasti pereč problem odborov po srednješolskih domovih, ki malone vsi ne delajo, med tem ko je ravno v njih največ problemov, ki jih zastavljajo življenje, delo in vzgoja dijakov. Na posvetovanju je bilo dalje poudarjeno, da so se tudi nekateri sveti za prosveto le malo ukvarjali z vprašanjem družbenega upravljanja šol. Vendar, je bilo rečeno na posvetovanju, pa so bili z vidika celote sadovi dela šolskih odborov pozitivni in zadovoljivi ne glede na pomanjkljivosti in še odprta vprašanja.

Na posvetovanju so zatem razpravljali o dijaških skupnostih, eni izmed oblik sodelovanja dijakov v družbenem upravljanju šol. Poudarjeno je bilo, da v skupno-

lali na podlagi široke podpore družbenih organizacij, ki imajo v njih svoje zastopnike. Dosele je bilo moč opaziti enostransko usmerjenost teh odborov. V glavnem so se ukvarjali z gnetnimi vprašanji, zapostavljali pa vzgojo, izobraževanje in druge probleme. Glede družbenega upravljanja šol je zlasti pereč problem odborov po srednješolskih domovih, ki malone vsi ne delajo, med tem ko je ravno v njih največ problemov, ki jih zastavljajo življenje, delo in vzgoja dijakov. Na posvetovanju je bilo dalje poudarjeno, da so se tudi nekateri sveti za prosveto le malo ukvarjali z vprašanjem družbenega upravljanja šol. Vendar, je bilo rečeno na posvetovanju, pa so bili z vidika celote sadovi dela šolskih odborov pozitivni in zadovoljivi ne glede na pomanjkljivosti in še odprta vprašanja.

Na posvetovanju so zatem razpravljali o dijaških skupnostih, eni izmed oblik sodelovanja dijakov v družbenem upravljanju šol. Poudarjeno je bilo, da v skupno-

ZASEDANJE PREDSEDSTVA STALNE KONFERENCE MEST

Komisija za izboljšanje mestne preskrbe

naj bi se podrobno ukvarjala z organizacijo preskrbe prevoza, trgovine in skladišč — V Novem Sadu bo stanek predstavnikov mest, razdeljenih na občine

Ljubljana, 20. jan. — Poročal smo že, da je bila v Ljubljani seja predsedstva Stalne konference mest. Na dnevnem redu je bilo poročilo komisije za razvoj stanovanjske izgradnje in stanovanjske kulture ter nekaj tekočih vprašanj.

Generalni tajnik Stalne konference mest Sreten Bjeličić je izjavil, da je predsedstvo ugotovilo, da pomeni Zakon o prispevku za stanovanjsko izgradnjo veliko pomoč pri urejanju stanovanjskega vprašanja, dasiravno sredstva, zbrana na podlagi tega zakona še ne bodo povsem zadovoljila naraščajočih potreb po stanovanjih. Glede stanovanjskih zadrug je tov. Bjeličić rekel, da so se zlasti v lanskem letu precej razmahale in da je treba čimprej sprejeti zakon o stanovanjskih zdrugah. Predsedstvo Stalne konference mest je bilo tudi mnenja, da je treba sprejeti zakon o stanovanjski lastnini in urediti problem kreditiranja stanovanjske izgradnje.

Predsedstvo je nadalje ugotovilo, da je zelo pozitivno, da so v Ljubljani, Mariboru in deloma v Beogradu predpisali, da mora vsak investitor v svoji hiši zgraditi komunalne naprave, in sicer ne glede na to, ali so komunalne naprave v kraju, kjer stavbo gradi.

Predsedstvo Stalne konference mest je mnenja, da je v mestih zelo resno vprašanje stanovanjskih površin. Tako bi morali na primer v Ljubljani za rekonstrukcijo dela mesta, in sicer samo za ureditev komunalnih naprav, dati nad milijardo dinarjev. Glede tega so se postavili na stališče, naj bi zemljišča za gradnjo stanovanj v mestih smatrali za javno last. V razpravi so načeli

tudi vprašanje problema tistih občin, v katerih so večji industrijski objekti. Te občine bodo prav gotovo prišle do večjih finančnih sredstev, ki jim niso tako nujno potrebna. Zato je bilo predsedstvo mnenja, naj bi del sredstev dali na razpolago tistim naseljem oziroma občinam, kjer je stanovanjski problem večji.

Sklenjeno je bilo tudi, da bo 1. februarja v Novem Sadu stanek predstavnikov tistih mest, ki so razdeljena na občine. Na tem sestanku bodo med seboj izmenjali izkušnje pri obravnavanju glavnih problemov v zvezi s pristojnostjo okrajnih ljudskih odborov, mestnih svetov in občin, kakor tudi problem dejavnosti določenih organov ljudskega odbora, zlasti inšpekcij.

Tehten je bil tudi predlog predsedstva, naj bi ustanovili komisijo za izboljšanje preskrbe mest. Ta komisija bi se predvsem ukvarjala s problemom organizacije preskrbe prevoza, trgovine, skladišč, hladilnic itd.

Na sestanku predsedstva Stalne konference mest so razpravljali tudi o kongresu, na katerem bi obravnavali glavne probleme stanovanjske izgradnje in stanovanjske kulture. Ta kongres bo 27. maja v Ljubljani. Razen ljudskih odborov bodo na njem sodelovali tudi zastopniki zainteresiranih organizacij, društev, zbornic itd. Po tem kongresu bo v Ljubljani še redna letna skupščina Stalne konference mest.

Konferenca Svetovnega združenja za mednarodno pravo bo v Dubrovniku

Jugoslovansko združenje za mednarodno pravo, podružnica Svetovnega združenja za mednarodno pravo pripravlja konferenco te svetovne organizacije, ki bo od 26. avgusta do 1. septembra letos v Dubrovniku. Jugoslovansko združenje pripravlja prvo točko dnevnega reda referat o aktivni mirolni politiki Jugoslavije. S tem, da je zaupalo te referat Jugoslaviji, je Svetovno združenje za mednarodno pravo izreklo priznanje Jugoslaviji njenim pravnikom, ki sodelujejo najaktivnejše zagovornike tega načela. Jugoslovani bodo sodelovali tudi v razpravi o vprašanju revizije Ustavne listine OZN v okviru druge točke dnevnega reda. Na začetku in koncu konference bo zasedal Svet tega združenja.

Z OBCNEGA ZBORA REPUBLIŠKEGA ODBORA SINDIKATA

KADRI SO PROBLEM tudi v železniških podjetjih

Z materialno stimulacijo, ki bo upoštevala kvalifikacijo in težino dela, bomo pridobivali nove delavce — Nesreče in zamude vlakov so v minulem letu povzročile 267 milijonov dinarjev škode

Včeraj se je zbral sindikat železničarjev Slovenije na letni občni zbor, ki so mu prisostvovali tudi predsednik Centralnega odbora Sindikata železničarjev Rade Vučković, član predsedstva Republiškega sveta sindikatov Slovenije Roman Albreht, predstavnik Sindikata železničarjev Hrvaške Vjekoslav Janič in drugi gostje. Po letnem poročilu predsednika Republiškega odbora Augusta Batagelja so predstavniki sindikalnih organizacij in gostje razpravljali med drugim o vzgoji kadrov, o sistematizaciji delovnih mest, o higiensko-delavski zaščiti dela in uspehih delavskega upravljanja.

Vzroke za mnogo omenjenih poredkih vprašanj je moč najti v tehnični zaostanosti našega prometa. V splošni usmerjenosti v izgradnjo bazične industrije se je moral tudi železniški promet v minulih letih marsičemu odreči. Vzlic razmeroma primitivnim razmeram pa so železničarji z vso zavestjo opravljali velike naloge, kot je to zahteval hiter tempo industrializacije. Posledica prioritete industrijskih investicij so mnoge težave, o katerih so na večerajšnjem zboru obširno govorili. Železničarjem primanjkujejo stanovanja, zaradi česar se morajo pri velikih vozliščih voziti na delo tudi do 70 km. Prevozniki park je zastarel, kar povzroča številne okvare in s tem zastoje v prometu.

Pogoste nesreče so pereč problem v našem železniškem prometu. Le-te so na eni strani rezultat pomanjkanja delovne discipline in strokovne usposobnosti, na drugi strani pa posledica pomanjkljive higiensko-tehnične zaščite. Zaradi nesreč in zamud vlakov je bilo samo v minulem letu 267 milijonov dinarjev gospodarske škode. Tudi s kadri so težave. Nekajkrat povečan promet opravljajo železnice z nezadostnim številom delavcev in uslužbencev. V razpravi o tem vprašanju je sodeloval tudi tov. Roman Albreht, ki je med drugim ugotovil, da bomo v novih pogojih gospodarjenja z razumno materialno stimulacijo, ki bo večji meri upoštevala kvalifikacijo in težino dela, pridobili kadre za vsa, do sedaj manj interesna področja.

Temu v prid govori tudi razmeroma urejena politika nagajevanja, ki naj jo v letošnjem letu dopolnjuje s pravilno sistemizacijo delovnih mest, uvajanjem norm in premijskega sistema. Posebno na račun pomanjkljive sistematizacije mest je bilo mnogo ugovorov. Zato Republiški odbor v svojem poročilu predlaga, da v letošnjem letu opravijo ponovno sistematizacijo in jo v sodelovanju z inšpekcijo dela in Republičkim odborom sindikata železničarjev.

DNEVNA KRONIKA

Odbor za prosveto Zvezne skupščine sprejel zakonski osnutek o filmu

Na četrtkovni seji je Odbor za prosveto Zvezne skupščine sprejel prvi zakonski osnutek o filmu pri nas tudi v področnosti. Preden ga bodo vključili v dnevni red plenarne seje Zveznega sveta, bodo ta zakonski osnutek obravnavali s svojega stališča še odbori za ljudsko oblast, za gospodarstvo in za zakonodajo. Odbor za prosveto je sklenil na prihodnji seji razpravljati o problemu sprejemnih izpitov na naših univerzah.

Proslava desetletnice Ljudske tehnike v Sloveniji

Ob desetletnici Ljudske tehnike bo republiški odbor Ljudske tehnike Slovenije v sodelovanju s Svetom za prosveto in kulturo Slovenije priredil razstavo sodobnih učil. Glavni odbor Ljudske tehnike pripravila razen tega razstavo izumov v organizacijah Ljudske tehnike. Prav tako pripravljajo tiskanje zbornika »Delet let Ljudske tehnike«, predvidevajo pa tudi vrsto prireditev, med njimi mednarodno razstavo fotografij, festival amaterskega filma, zborovanje radioamaterjev in letalski miting.

Josip Lukatela se je vrnil z mednarodne konferenca o šolski reformi

Direktor Zveznega zavoda za proučevanje šolskih in prosvetnih vprašanj Josip Lukatela se je vrnil z mednarodne konferenca o šolski reformi v Hamburgu. Konferenca, kateri je prisostvovalo 19 strokovnjakov iz enajstih držav, je organiziral pedagoški institut UNESCO.

V Sloveniji vlaga 327.000 ljudi denar v banko

Skupni znesek vlog na hranilne knjižice po bankah na področju Slovenije je znašal 1. januarja tri milijarde 807 milijonov din. Lani se je skupna vsota vlog povečala za eno milijardo 75 milijonov din. Število vlagateljev se

je lani povečalo za več kot 16.000. Zdal vlaga na hranilne knjižice denar 327.000 ljudi. Tako je Slovenija letos 21% vsega prebivalstva vlagalo denar na hranilne knjižice.

Devizni tečaj

Na rednem sestanku so bili dne 20. januarja 1956 zaključni po naslednjih tečajih:

US dolar	1.200	1.018,90	239,60
Letg	2.600	3.408,61	805,79
DM	16,30	23,934	285,36
Bfrs	1	1,550	1,550
153,33	FFrs	225	391,13
233,65	Šfrs	1	12,364
39,30	Lit	180	210
324,75	576,56	Lit SST	—
111,50	—	111,50	132,90
Hfl	—	16,700	111,53
8v. kr.	11,840	—	—
17,063	194,33	o. dolar	Avstrija
—	609,20	—	—
694,46	181,49	o. dolar	Danska
—	772,42	157,47	o. dolar
—	537	79	o. dolar
—	545	543	543,30
81,16	o. dolar	Arg.	—
—	684,97	123,92	o. dolar
—	570	90	o. dolar
—	100,33	o. dolar	Madž.
—	—	—	588,96
—	o. dolar	CSR	560
—	588	608,66	102,80
—	o. dolar	ZSSR	660
—	—	—	660

Opombe: Številke pomenijo: 1. točnja v Ljubljani, 2. točnja v Zagrebu, 3. točnja v Beogradu, 4. točnja v V. Sitacijske knjižice so bili tudi na današnjem živahnem sestanku vzdržni in niso dovoljevali prekomernih poviškov, zato tudi devizni tečaj niso na dinarski vrednosti bistveno pridobili. Promet je bil zadovoljiv.

Potrošnja elektrike ni več omejena

Zaradi izboljšanja elektroenergetskih razmer prekinemo do nadaljnjega vse omejitve trošenja električne energije, ki so bile objavljene v dnevnikih dne 8. in 9. januarja 1956 z »Objavo« št. X-5/1-1956.

Državni sekretariat za gospodarstvo LRS

SOGLASJE V VARNOSTNEM SVETU OZN

OBSODBA NAPADA OB GALILEJSKEM JEZERU

Čeprav zahodna resolucija ni bila popolnoma zadovoljiva, je tudi naš delegat glasoval zanjo, da bi dosegel enotno obsodbo napada

New York, 20. jan. (Tanjug). V OZN izražajo danes prepričanje, da je pomenil soglasni sprejem resolucije v Varnostnem svetu, s katero so obsodili izraelski napad na sirske položaje, velik korak k pomiritvi položaja v tem delu sveta. Posebno važno je bilo, da je Varnostni svet obravnaval te dogodke in sprejel resolucijo, v kateri je obsodil izraelski napad kot očito kršitev sporazumno o premirju. V tem napadu, do katerega je prišlo v decembru, je bilo ubitih nad 60 ljudi, v glavnem Sircev, medtem ko jih je bilo več ranjenih ali pogrešanih.

Na večerjani seji Varnostnega sveta so dokaj obširno govorili o jugoslovanski resoluciji, predloženi Varnostnemu svetu. Jugoslovanski delegat dr. Brilej je poudaril, da ima resolucija namen pripomoči do soglasnega sklepa. Če bi takšno soglasje dosegli v okviru katere druge resolucije, je pripomnil Brilej, bi bila jugoslovanska delegacija takoj pripravljena umakniti svoj predlog in glasovati za sleherno resolucijo, ki bi omogočila to so-

glasje. Večina predstavnikov v Svetu je izrekla priznanje jugoslovanskemu predstavniku za njegove napore. Ker pa so Francija, Velika Britanija in ZDA nekajkrat revidirale svojo resolucijo in jo tako približale željam ostalih članov Varnostnega sveta, so se zahodne velesile postavile na stališče, da v takšnem položaju, ne bi bilo treba razpravljati o jugoslovanskem predlogu.

Kam je meril izraelski diplomat

ko je svojevoljno objavil vsebino svojega razgovora z britanskim ministrom Lloydom

London, 20. jan. (AFP). Britanski uradni krogi izjavljajo, da bodo sleherno izraelsko zahtevo po orožju proučili v luči izraelsko-sirskega incidenta ob Galilejskem jezeru in dejstva, da je Varnostni svet obsodil izrael zavoljo tega incidenta. Pristojni krogi poudarjajo, da bodo vprašanje pošiljanja orožja Izraelu in arabskim deželam proučili tudi na bližnjih sestankih Eisenhower-Eden v Washingtonu.

Britansko zunanje ministrstvo je danes kritiziralo izraelske veleposlanika Elije Elata, ker je objavil vsebino zaupnega razgovora, ki ga je imel včeraj z ministrom Selwynom Lloydom. Izraelsko veleposlanstvo je sinoči objavilo komunikacijo o Elatovih razgovorih z Lloydom. V komunikaciji je rečeno, da je Elat nujno zahteval orožje. Lloyd je tudi obvestil, da je njegova vlada pripravljena na mirovna pogajanja z arabskimi deželami, da pa se bo Izrael branil, če bo napaden.

Predstavniki Foreign Officea je izjavil, da so »izraelskega veleposlanika na to opozorili in da je izrazil svoje obžalovanje«. Britanski predstavnik je tudi opozoril novinarje na izraelsko verzijo, da je Elat obdolžil za-

Ko je glasoval za resolucijo zahodnih velesil, je dr. Brilej rekel, da po mnenju jugoslovanske delegacije ta resolucija ni popolnoma zadovoljiva, da pa je v nasprotju s prejšnjimi besedili toliko zboljšana, da bo že zaradi soglasnosti glasoval zanjo. Po splošnem priznanju v Varnostnem svetu ima jugoslovanska delegacija pomembne zasluge za zboljšanje zahodne resolucije in za doseglo soglasne ureditve.

hodne velesile, da se »sistematično otrsajo« svojih obveznosti nasproti Izraelu. Te obdolžitve v včeršnjem razgovoru sploh ni bilo. »Če bi bila izrečena, bi jo zunanji minister odločno zavrnil.«

Parada novega »Wehrmachta«

Prisostvoval ji je tudi kancler Adenauer — Vzdušje pa je kazila nedavna nezemljana izjava načelnika za mornarico Zenckerja

Bonn, 20. jan. Danes je kancler Adenauer v navzočnosti članov vlade in generalitete pregledal prve enote novega nemškega Wehrmachta. V paradi, ki so jo priredili njemu na čast, so sodelovale nedavno formirane šolske čete kopenske vojske, vojne letalstva in vojne mornarice.

Adenauer je pozdravil vojsake s krajšim govorom, v katerem je poudaril, da je ohranitev miru glavna naloga novega Wehrmachta.

To svečanost so priredili nedaleč od Bonna, v Andernachu, prvi garniziji za šolanje enot vojske, ki so jih ustanovili na podlagi zakona o prostovoljcih. Zvezni zbor še ni sprejel osnovnega zakona o vojski, niti še niso odločili, komu bodo pripadle funkcije vrhovnega poveljnika.

Minister Blanck je imel danes prvič priliko pokazati kanclerju otipljive sadove svojega večletnega truda. Pred svečanostjo pa je prišlo do majhnega spora med Blanckom in varnostnim zborom Zveznega zbora. Povod za to je bil govor načelnika oddelka za vojno mornarico Zenckerja v Wilhelmshafenu ob formiranju prve mornariške enote. Zencker je namreč govoril o spominih na dva vrhovna poveljnika stare mornarice, na »velika admirala« Räderja in Dönitzja, ki ju je obsodilo mednarodno sodišče na podlagi naknadno sprejetega zakona...

Peking-Ulan Bator-Moskva

Tretja, najkrajša železniška zveza med glavnima središčema ZSSR in Kitajske — Preobrazba zasebne trgovine in industrije v državno

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Peking, januarja. Med Pekingom in Moskvo se je skrčila razdalja za dobrih 1100 km. Kitajska je zgradila prvo direktno železniško zvezo z Mongolijo. Med Kitajsko, Mongolijo in ZSSR so upostavili še eno zvezo, Mongolija posebej pa je dobila možnost, da se bo lahko v mednarodnem življenju bolj uveljavila. Takšen je pomen nove mednarodne železniške proge med Pekingom, Ulan Batorom in Moskvo, po kateri je stekel prvi vlak v začetku novega leta.

Vlade treh dežel so podpisale sporazum o graditvi te železnice septembra 1952, da bi okrepile medsebojne gospodarske stike. Kitajska se je zavezala, da bo zgradila svoj odsek od Cimina do Erliena na mongolski meji, dolg 328 km. Tu je bila že prej 510 km dolga železniška proga. Odsek od glavnega mesta Mongolije Ulan Batora do kitajske meje, dolg 715 km, je zgradila Sovjetska zveza. Kitajci so dogradili svoj odsek že 10. decembra 1954, Rusi

pa svojega lani maja. Med Ulan Batorom in veliko transsibirsko magistralo je bila železniška zveza že prej. Odslej ne bo treba več potovati na Kitajsko samo prek Harbina in Mandžumije. Od Moskve do Pekinga traja ta vožnja 9 dni in pot je dolga 9050 km.

ZA ZAČETEK LE TOVORNI PROMET

Tudi na časi so precej pridobili. Ne v potniškem prometu, v katerem se je skrajšala vožnja samo za 20 ur, pač pa so v tovrnem prometu prihranili dva do tri dni. Direktno zvezo med Pekingom in Moskvo so uredili pravzaprav samo v tovrnem prometu, vtem ko so potniški promet odgodili do začetka 1957. Za zdaj je potniški promet omejen na progo Peking-Ulan Bator. Vlaki vozijo dvakrat tedensko, vožnja pa traja 60 ur. Rusi so zgradili svoj široki tir, Kitajci pa mednarodni. Kolesa bodo izmenjavali v Ciminu, na kitajski strani, ne pa

na meji, kjer primanjkuje vode.

Predsedniki treh vlad so izmenjali pozdravne brzojavke na Ču En Lajjevo pobudo. Svečanost v Ulan Batoru pa so opravili ob sodelovanju mongolskega ministrskega predsednika Celenbala ter kitajskega in sovjetskega ministra za železnice. Celenbala se je s prvimi vlakom odpeljal tudi na kitajsko ozemlje. Med drugimi svečanostmi je bil 5. januarja tudi banket, ki ga je priredil Ču En Laj. Na njem sta s sovjetskimi predstavnikom poudarila pomen te »poti prijateljstva« za krepitev »tabora miru, demokracije in socializma«, vtem ko je mongolski predstavnik poudaril pomen nove železnice za razvoj prijateljstva, miru ter gospodarskih in kulturnih stikov med narodi raznih dežel Evrope in Azije.

Za Kitajsko je nova železnica gospodarsko zelo važna. Kitajci so morali plačati doslej za prevoz tone blaga prek Mandžurije 292 juanov, po novi železnici pa jih bo veljal 268 juanov. Razen tega je nova železnica neprecenljivega pomena za razvoj avtonomne mongolske pokrajine na Kitajskem, katere proizvodnja je ostajala v stadiju, kamor je bil prevoz dražji od blaga samega. Tu je železniški prevoz za 30 % cenejši od avtomobilskega. Cene pšenice, volne in drugih pridelkov pa so bile lani za 40 % višje od cen leta 1952.

RAKETE NA PEKINSKIH ULICAH

V Pekingu že več dni kipi življenje kakor v ulju vzhle mleku. Sibirskemu vetru, ki neusmiljeno raznaša drobni pesek iz puščave Gobi po pekinskih ulicah. Rakete in bombe pokajo nekoč in dan in na tisoče ljudi hodi v sprevedih po vseh živahnih ulicah ali pa se pod zastavami in transparenti zbirajo po trgih na mitinge. Peking je okrašen z velikimi in slikovitimi kitajskimi hieroglifi na rdečih transparentih. V Pekingu se namreč razvija preobrazba privatne trgovine in industrije, njena preusmeritev na državno-kapitalistični tir. Trgovci, industriji in obrtniki postajajo namreč v svojih podjetjih, za kar dobivajo določeni deleži presečka ali plače. Sami pošiljajo prošnje vladni oblastem, naj jih rešijo kapitalističnega sistema, ker nimajo drugega izhoda. Vlada je gospodar surovin in trga, javnost pa je na strani državnega sektorja. Naval na državne trgovine je splošen, ker so ljudje prepričani, da jih v njih ne bodo osleparili, vtem ko so privatne trgovine prazne. Da bi se ognili bankrotu, privatni trgovci brez obotavljanja obsejajo nad trgovinami transparente z napisom, da je postala njihova trgovina mešana in da pozdravljajo skupine mladih aktivistov iz vrst uslužbencev, ki z zastavami, bobni, transparenti in prazničnimi lampijončki pozdravljajo vsak nov znak mešane trgovine s pravim ognjemotom stoterih bombic in raket.

Nagli tempo preokreta se je začel lani jeseni, po razgovoru Mao Če Tunga na konferenci s kapitalisti in njihovi obljubi, da se bodo rešili tega »sramotnega stanja« in pripomogli k izgradnji socializma. Preobrazba je dosegla višek te dni, ko vidiš v manifestacijah tudi mnoge kapitaliste in ko prireajo po mestu posebne mitinge »mladih kapitalistov«.

Vlado Teslić

Zopet škorenj, toda zdaj iz Amerike

brane formulacije in Blanck je častnikom priporočil, naj se vzdrže političnih izjav. S tem je bila zadeva odpravljena z dnevnega reda.

O. Miličević

Kakšne so namere

z ureditvijo slovenskega šolstva na Tržaškem in Goriškem?

Trst, 20. jan. Današnji slovenski listi v Trstu poročajo, da vsebuje osnutek novega zakona za slovenske šole na Tržaškem in Goriškem, ki je že pripravljen, pa še ni bil objavljen, med drugim določbe, ki nikakor niso v skladu ne z italijansko ustavo, ne z mirovno pogodbo, še manj pa z določbami narodnostnega štatuta priloženega londonskemu memorandumu. Te določbe naj bi bile:

1. Kdor hoče vpisati svojega otroka v slovensko šolo, mora vložiti posebno prošnjo.

2. Prošnjo za vpis v slovensko šolo bo pregledala posebna komisija, ki bodo v njej šolski nadzor, didaktični ravnatelj, dva slovenska in dva italijanska učitelja. Naloga komisije bo ugotoviti, ali gre za otroke s slovenskim materinim jezikom.

Razorožitveni razgovori spet v januarju

New York, 20. jan. (AFP). V poučenih krogih OZN izjavljajo, da se bo ožji odbor razorožitvene komisije, v katerem so predstavniki Kanade, ZDA, Francije, Velike Britanije in SZ, sestal bržkone v drugi polovici februarja

Pregled dela v Svetovni federaciji bivših borcev

Beograd, 20. jan. (Tanjug). — Prvo letošnje zasedanje izvršnega odbora Svetovne federacije bivših borcev bo 31. januarja in 1. februarja v Parizu. Zasedanja se bo udeležil tudi general polkovnik Miloje Milojević kot podpredsednik Svetovne federacije. Razen poročila generalnega tajnika federacije Curtisa Campaina o delu federacije v minulem letu in konferenci evropskih organizacij bivših borcev, ki je bila decembra v Parizu, bodo na tam zasedanju sprejeli tudi začasni dnevni red VI. generalne skupščine, ki bo konec maja v Bruslju.

Angleško orožje za Bliznji vzhod?

Pariz, 20. jan. (Tanjug). Francosko zunanje ministrstvo je danes odklonilo sleherno odgovornost za prevažanje britanskega orožja prek Francije v dežele Bliznjega vzhoda.

Uradno poročilo, ki je bilo objavljeno na »Quay d'Orsay«, poudarja, da so v zadnjih mesecih izvozili prek Francije iz Velike Britanije v Izrael 55 britanskih tankov tipa »Sherman«, zanika pa britansko trditev, češ da »angleška vlada ni vedela, kam bodo tanke izvozili«. Po francoski uradni verziji je neka francoska zasebna družba dobila dovoljenje za uvoz teh »demilitariziranih« tankov iz Velike Britanije na podlagi licence za ponovni izvoz, brez sleherne spremembe v kakovosti blaga.

Leo Mates pri Murphyju

Washington, 20. jan. (Tanjug). Jugoslov. veleposlanik v ZDA Leo Mates je obiskal ameriškega državnega podtajnika za zunanje zadeve Roberta Murphyja. Razgovor je bil kratek in se je nanašal na vprašanja, ki zanimajo obe deželi.

Naša delegacija na investituri brazilskega predsednika

Beograd, 20. jan. (Jugopres). Član Zveznega izvršnega sveta dr. Pavle Gregorić bo prisostvoval 20. januarja kot posebni odposlanec predsednika Tita in jugoslovanske vlade svečanostim ob prevzemu predsedniških poslov po novem predsedniku republike Brazilije Juscelinu Kubičku.

Agreman za afganistanskega poslanika v Beogradu

Beograd, 20. jan. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je privolil v imenovanje G. Asadolaha Seraja za prvega afganistanskega poslanika v Jugoslaviji. G. Seraj je zdaj afganistanski veleposlanik v Turčiji in hkrati poslanik v Avstriji. Njegov stalni sedež je v Ankari.

Lov za tuje diplomate

Beograd, 20. jan. (Jugopres). Predsednik republike bo priredil v nedeljo lov, na katerega so bili povabljeni vodje diplomatskih misij, akreditiranih v Beogradu.

DANES PO SVETU DULLESOVA IZJAVA

Revija »Life« je priobčila v svoji zadnji številki intervju z ameriškim zunanjim ministrom Dullesom. V tem intervjuju je Dulles med drugim izjavil:

»Spretnost, da gremo do roba vojne, ne da bi se zapletli v njo, je še potrebna umetnost. Če je nimate, boste dočela neogibno potegnenje v vojno, če se boste stopili do roba vojne, ste izgubljeni.«

Ta Dullesova izjava je dvignila vihar negotovanja v ZDA in v tujini. Demokratični senator Hubert Humphrey je izjavil, da »takšna besedila ni izgovor noben ameriški državnik« in da bodo imele hude posledice. Stevenson je ostro napadel Dullesa. »Jaz ne menim«, je rekel, »da je takšna diplomatska spretnost nekaj, kar bi nas neomehoma spravljalo na rob vojne. Diplomatska spretnost, zlasti v atomski dobi, mora voditi k miru, ne pa v vojno ali na rob vojne.«

Francoski tisk je objavil več komentarjev, v katerih Dullesovo izjavo ostro obsaja. »Mnogim ljudem na Zahodu, kakor tudi v Aziji se zdi Dulles po svojih novih izjavah kot neroden manipulant, ki zadaja udarce, igrajoč se z instrumentom čestitih pustošenj«, je pisal pariski »Combat«. Čim

hitreje minevalo leta, tem manj so prebivalci ZDA in ostalega sveta pripravljali sprejeti misel o vojni. G. Dulles bi ravnal mnogo učinkoviteje, če bi skušal najti plodno pobudo v gospodarskem tekmovanju med Vzhodom in Zahodom.«

Londonski »News Chronicle« je pisal o Dullesovi izjavi takole: »Norost tega intervjuja je v dejstvu, da je napravil na sveta vris, da je enostranska politika beganja normalen ameriški ukrep in da mračne atomske grožnje najboljše čuvajo mir. Ameriški zunanji minister se bo moral še marsičesa naučiti. Nepremišljena uporaba atomskih groženj je zadnje sredstvo, ki bi bilo treba uporabiti, da bi pridobili prijatelje.«

»Times« in »Manchester Guardian« sta očitala Dullesu, da je prikazal napadno verzijo dogovorov zadnjih let, posebno pa vloge, ki jo je imela v njih Velika Britanija.

Reagiranje je bilo zlasti ostro v azijskih deželah. Tako je vplivni časnik »Times of India« pisal: »Če namestila Dulles v Delhi govoriti tisto, kar je izjavil v Washingtonu, tedaj bi storil najboljše, da bi si prihranil trud v zvezi s tem potovanjem.«

— Z VSEH STRANI SVETA —

VELIKA BRITANIJA ANGLEŠKA VODIKOVA BOMBA

London, 20. jan. (AFP). Veliki Britaniji se je posrečilo izdelati vodikovo bombo, ki je baje razmeroma poceni. Britanci jo nameravajo preizkusiti na Envelotocu, če bodo ZDA v to privolile. Ameriški strokovnjaki bi smeli prisostvovati temu poskusu.

ZDA OBISK SOVJETSKIH ZNANSTVENIKOV

Washington, 20. jan. (AFP). V ZDA so prišli 4 sovjetski znanstveniki, strokovnjaki za boj proti otroški parali. V Ameriki bodo proučevali metode za zatiranje te bolezni, zlasti Salzkovo cepivo in razgovor z njim.

ZSSR SPREMEMBA V LITOVSKI VLADI

Moskva, 20. jan. (AP). Z odliko litovskega Vrhovnega sovjeta je bil imenovan za predsednika vlade blivi

JAPONSKA VOJSKA SE VEČA

Tokio, 20. jan. (AFP). Japonska vlada je potrdila osnutek proračuna za l. 1956 v višini 2,4 milijarde jenov. Od tega je 239 milijonov določenih za organizacijo in opremo japonskih oboroženih sil. Obrambni izdatki so se povečali za 17% v primerjavi s minulim letom. Sedanja japonska vojska bo narasla od 162.000 na 172.000 moč. Mornarica bo dobila 37 novih ladij, letalstvo pa bo marca 1957 razpolagalo s 582 vojnimi letali.

JUŽNA KOREJA NAPOVED DULLESOVH OBISKOV

Seul, 20. jan. (Reuters). Ameriško veleposlanstvo v Seulu je objavilo, da bo zunanji minister ZDA prisel 17. marca v Seul. Sestel se bo s predsednikom južnokorejske vlade Sing Man Rilem in drugimi ministri.

EGIPT SUDAN V ARABSKI LIGI

Kairo, 20. jan. (AFP). Na posebni seji Sveta arabske lige so Sudan sprejeli za člana lige. Tako šteje zdaj Arabska liga 9 članov.

POSKUŠENA ATENTATA

Nikosija, 20. jan. (Reuters). V pretekli noči so neznanci skušali napraviti atentat na nekoga novinarja iz Nikosije. V zadnjih 24 urah je bil to že drugi poskušani atentat na novinarje. Zrtev ni bilo. Napadalcu so pobegnili.

CSR

LETALSKA NESREČA V TATRAH

Praga, 20. jan. (AFP). V Tatrah je treščilo na tla dvomotorno potniško letalo, ki je letelo proti Bratislavi. Pri tem se je smrtno ponesrečilo 22 potnikov, 4 pa so bili hudo poškodovani.

VPRAŠANJA TEHNIČNE VZGOJE NA NASIH SOLAH

Približajmo mladini gospodarstvo in tehniko

Nashe splošno izobraževalne šole, tako na osnovni, kakor na srednjesolski stopnji, so s tradicionalnim predmetnikom, pa čeprav iz leta v leto s korigiranim učnim programom, še vedno zrcalo minule dobe. V desetih letih razvoja po vojni niso mogle dohitevati nagega tempa obsega družbenega razvoja, dasi je tudi na področju prosvete uvedeno družbeno samoupravljanje. Zato vse pogostejše srečujemo zahteve, naj naše šole posveče del svojega vzgojnega dela tudi praktičnemu pouku in s tem mladini približajo življenje delovnega ljudstva, gospodarstva in tehnike. Zato je republiški svet za prosveto razpravljal o uvedbi družbeno-gospodarskih znanj v srednje šole, toda ob precejšnji zaposlenosti mladine v srednjih solah s spoznavanjem drugih ved je prepuštil odločitev nižjim prosvetnim organom in zavedom ter uvedel ročne spretnosti le v osnovne šole in učiteljska. V mnogih primerih je pri tem ostalo, ker šole nimajo kadra, ne pripomočkov, ne delavnice, ne kreditov. Nekatere pa imajo vendar ne sme prenehati in razen nekaterih svetov za prosveto je to iniciativno gojil Glavni odbor Ljudske tehnike Slovenije.

Na kongresu Ljudske tehnike Slovenije je lani v Celju poročal predsednik Glavnega odbora, tov. Milko Goršič:

»Pri uvajanju predmeta ročnih spretnosti v šole so se pokazale težave, ker zaradi zanemarjanja tega področja na učiteljskih mlajši kader tega predmeta sploh ne obvlada... Nadaljnja težka ovira za uspešnejšo tehnično izobraževanje po naših solah je pomanjkanje prostorov za delavnice, pomanjkanje najenostavnejših orodij in učil ter visoke cene materiala, ki jih šole s svojimi nizkimi materialnimi sredstvi ne zmorejo, za učence oziroma njihove starše pa predstavljajo znatno obremenitev. Potrebno pa bo tudi več iniciativ učiteljev, da se sredstva, ki so dosegljiva, nabavijo...«

Kongres Ljudske tehnike je sprejel nekatere sklepe za nadaljnji razvoj tehnične vzgoje mladine. Glavni odbor pa je naložil, da jih izvede. Pri Glavnem odboru LT je bila ustanovljena posebna komisija, ki aktivno deluje.

PEREČE VPRAŠANJE PROIZVODNJE UČIL

Kot enega najaktivnejših problemov je komisija proučevala problem učnih pripomočkov in učil. Ne samo zamenjati suhi verbalizem z nazornim poukom, temveč pri posameznih predmetih približevati mladini tehniko in gospodarstvo — to je nedvomno prvi korak, ki je uresničljiv tudi pri sedanjih skromnih materialnih možnostih sol. Toda naša proizvodnja učil se je znašla v zagači iz različnih vzrokov. Podjetja proizvajajo učila z velikimi materialnimi stroški in zato so razmeroma draga, ker se ta proizvodna stroka šele razvija. Ta podjetja nimajo dovolj tesne opore v inštitutih ter pri praktičnih, ki naj bi pomagali delovnim kolektivom usmerjati to proizvodnjo. Šole kupujejo učila kampanjsko: največ v tednih pred iztekom proračunskega leta, podjetja pa jih proizvajajo vse leto ter morajo za sezonske zaloge najemati kredite in plačevati zanje obresti. Trgovska podjetja pa učila dobavljajo ne z interesom, da bi jih posredovala prosvetnim ustanovam, marveč zato, ker je tudi promet z učili v njihovem ekonom. interesu. Še največ nam obeta v razvoju ljubljansko podjetje »Učilac«, ki živi v Šiški v tesnih prostorih in se je predstavilo z zelo solidno serijo učil za fizikalni pouk (80 poskusov za mehaniko in valovanje po konstrukciji ing. Battelgradi) novih tovarniških prostorov, ki bi z vso opremo vred stali 34 milijonov dinarjev, za katere pa sredstva še niso na razpolago. V Sloveniji je omenbe vredna še optična proizvodnja in proizvodnja projekcijskih aparatov. Žal zvočni kinoprojektor izdelke »Iskre« v Kranju stane 850.000 din. Vse kaže, da v proizvodnji učil še nismo našli rešitve, pa vendar bo reforma šolstva to vprašanje le še bolj zaostri.

ZA VZGOJO KADROV

Upamo, da bodo okrajni nadležni iniciativno in tudi letos organizirali tečaje za učitelje. Glavni odbor Ljudske tehnike Slovenije pa bo organiziral dva seminarja, enega od 3. do 10. julija, drugega od 28. avgusta do 3. septembra. Oba seminarja bosta v Kamniku, na vsak tečaj pa bo GOLT povabil po dva predstavnika iz okrajnih in kril zanju vse stroške. Seminarja pa bosta odprta ostalim prosvetnim delavcem in članom ali sodelavcem komisij za tehnično vzgojo mladine po okra-

jih za dnevno oskrbnino 200 din. S temi seminarji upamo podpreti prizadevanja okrajnih svetov za prosveto ter komisij za vzgojo mladine Ljudske tehnike.

Pri razpravi o kadrih se moramo dotakniti še enega, zelo pomembnega vprašanja. Vsa vzgojna bremena nalagamo vedno le na ramena prosvetnih delavcev, medtem ko ostala delovna inteligenca zapostavlja to torišče udejstvovanja. Vzgoja ni in ne mora biti samo skrb prosvetnih delavcev; naše množične organizacije naj za vzgojo mladine zadolžijo tudi tehnične kadre iz podjetij, Ljudskih odborov in drugih organov ali ustanov. Samo tako bo tehnična vzgoja postala sestavni del graditve naše socialistične perspektive, bo zrcalo življenja, pa tudi materialne težave ne bodo več videti tako nerešljive odn. odvisne le od dotacij.

Uvajanje pouka ročnih spretnosti je imelo tudi upravičen odmev v zahtevi po primernem priročniku. Komisija za tehnično vzgojo mladine pripravila v sodelovanju s svetom za prosveto LRS izdajo skicirke tov. Bizjaka iz Maribora, s katero bodo učitelji in učenci, pa tudi amaterji in ljubitelji ročnega udejstvovanja dobili vrsto skic in opisov, kako utegnijo z malo dobre volje, najpreprostejšim orodjem in večinoma odpadnim materialom izdelati vrsto ličnih in vzgojnih predmetov. To bo priročnik za pouk ročnih spretnosti v osnovni šoli. Tudi za višjo stopnjo pripravljamo izdajo priročnika, zato je komisija razpisala natečaj za prispevke z lepimi nagradami. S temi prispevki želimo zbrati vrsto opisov

in izdelkov, ki naj dajo osnovo za pouk ročnih spretnosti na višji stopnji in zadovoljijo tudi zahtevnejšega ročnega udejstvovanja, ali kakor ga tudi imenujemo s tujko, »bastlerja«. Natečaj in vsa pojasnila objavlja revija »Življenje in tehnika«, ki v svoji rubriki »Za šolo in dom« že uresničuje poslanstvo, naloženo ji na Kongresu Ljudske tehnike Slovenije.

Končno nam ostane nekaj besed še za oceno materialnih možnosti. Kljub najugodnejši perspektivi še dolgo časa naši solniki in amaterji ne smejo upati, da bo stanje toliko zadovoljivo, da bi nudilo za delo v krožkih in pri pouku vse na razpolago. Vendar je v proizvodnih podjetjih mogoče nabaviti najrazličnejši odpadni material ali sestavne dele po dosegljivih cenah. Za to pomoč namerava GOLT Slovenije ustanoviti »Service«, ki bo skušal pomagati šolam in organizacijam Ljudske tehnike na najcenejši način prebrskati to težavo. Toda ta iniciativa se uresničuje počasi, s perspektivo za prihodnje šolsko leto oziroma prihodnjo zimsko sezono.

Tako kaže, da bomo še letos naredili pomemben korak v približevanju tehničnih znanj mladini. Pred nami se odpirajo nove naloge, zato moramo zagotoviti redno in aktivno delo okrajnih komisij za tehnično vzgojo mladine in tesno sodelovati s svetom za prosveto in kulturo. Mnogi solniki in amaterji pa so dosegli že doslej lepe uspehe, zato želimo, da nas s svojim delom seznanijo in ga posredujejo drugim.

Prof. Avguštin Lah

VEČ POMOČI GOZDARSKI SREDNJI ŠOLI

Konec lanskega leta je izšel v »Slovenkem poročevalcu« članek »Gozdarska pastorka«, ki je nazorno in iskreno opisal stanje, v katerem se nahajata Gozdarska srednja šola in njen internat v Ljubljani. V tem kratkem članku je izraženo pogoje vprašanje, ki ga gozdarji že dolgo časa čutimo.

Tudi v gozdarstvu so potrebne nove oblike dela, kar zahteva od njegovih kadrov več strokovne sposobnosti. Gozdarstvo potrebuje več solnih kadrov, več inženirjev in tehnikov. Uspehi v gozdarstvu, ki jih je dosegla naša država v povojnem času, so zavidanja vredni. Gozdarstvom strokovnjakom so ti uspehi tem dražji, ker dokazujejo sposobnost gozdarjev, da obvladajo težavne probleme z zelo skromnimi sredstvi. Mar niso gozdarji v času enega leta izpolnili naloge za katere so bila v preteklosti potrebna desetletja? Nedvomno je bilo mož doseči take rezultate zaradi pogojev, ki so rezultat ljudske revolucije. To pa nikakor ne zmanjšuje doprinosu gozdarjev-strokovnjakov ter njihove vloge kot iniciatorjev, organizatorjev in mobilizatorjev ali pri izvršitvi zadanih jim nalog in planov. Zavedajo se pomena gozdov in obnove dežele, prečeti od želje, da doprinesejo svoj delež za boljše življenje ljudstva, so bili gozdarji strokovnjaki v tem pogledu idejni in tehnični voditelji ter so vzdržali vse napore kljub zelo težkim pogojem in delu.

Ako je gozdarstvo v tem kratkem razdobju — od osvoboditve pa do danes, doprineslo tako pomemben delež za dvig in razvoj splošnega narodnega gospodarstva — ali je potem dopustno, da pustimo še nadalje nerešeno vprašanje gradnje nove Srednje gozdarske šole v Ljubljani? Ali naj nam končno tuji gozdarški strokovnjaki očitajo pomanjkanje smisla za skrb in vzgajanje mladine gozdarstvom? Ali naj gozdarstvo, ki je izkazalo s tem, da je vzgojila vzorne in strokovno visoko kvalificirane gozdarstvene tehnike. Tudi je ta šola najbolj primerna in poliklasična, da pripravi najboljšo dljako za gozdarstvo fakulteto. Dijak, ki preide s Srednje gozdarske šole na fakulteto, ne bo kak »parketni inženir«, ker je šola skrajno selektivna. Dijak, ki diplomira z odliko ali prav dobrim uspehom, dobro ve, kaj je gozdarstvo, pozna podrobno vse sončne in senčne strani gozdarstvene poklica — in ako se odloči za nadaljnji študij, stori to zgolj iz ljubezni do stroke in željo po znanju.

Nedavno je Zvezni izvršni svet izdal uredbu o ustanovitvi skladov za pospeševanje gozdarstva za vse republike. Sredstva skladov se morajo uporabljati za financiranje investicij v gozdarstvo, predvsem za gradnjo komunikacij, za pospeševanje drevja visokega prirastka, za gradnjo gozdarstvenih hiš, za pogozdovanje in melioracije, za zatiranje gozdnih boleznih in škodljivcev, za podpiranje znanstvenih raziskovanj in dotacije v korist gozdnega gospodarstva. Iz navedenega je razvidno, da nudi sklad sredstva za gozdarstvo srednje šole. So pa še druge možnosti, kako priti do teh sredstev: Uprava za gozdarstvo in Gozdna gospodarstva, ki se morajo zahvaliti šoli, da jim je v tako kratkem razdobju dala dobre in kvalificirane gozdarstvene tehnike, bodo prav gotovo denarno priskočile na pomoč, da dobimo primerno in dostojno Srednjo gozdarsko šolo. Poleg tega pa so tudi vsa lesno-industrijska podjetja indirektno zainteresirana na pravilni rešitvi tega vprašanja.

Že sama zamisel, da tujim strokovnjakom, ki pridejo v bodoče k nam, da si ogledajo in proučijo naš vzpon in sprehajanje na polju gozdarstva, pokažemo, da imamo urejeno tudi vprašanje žolanja in vzgajanja mladih gozdarstvenih tehnikov, nam mora narekovati, da se čimprej uresniči zamisel zgraditve nove Srednje gozdarske šole in internata.

Viljem Kindler

Zakaj še primanjkuje žarnic

Več elektromateriala za široko potrošnjo

Vsa leta po osvoboditvi je bil električni material več ali manj deficitaren, kar je zlasti občutila široka potrošnja. Zdaj ni bilo žarnic, zdaj spet izoliranih prevodnikov ali žarilne žice za termične aparate. Domača proizvodnja se je sicer stalno dvigala, ob napredujoči elektrifikaciji in dviganju potrošnje energije v gospodinjstvu, pa so potrebe še hitreje narasle. V letošnjem letu kaže, da bo tudi tega materiala dovolj.

Naše tovarne električnega materiala so znatno povečale svojo proizvodno zmogljivost, ki že deloma presega domače potrebe, tako da se podjetja postopno orientirajo na izvoz presežka proizvodnje. V proizvodnji električnih kablov in izoliranih prevodnikov smo dobili v Svetozarevem modernemu tovarno, ki sodi med največje v Evropi. Tako že zdaj skupna zmogljivost vseh treh tovarn električnih prevodnikov v Svetozarevem, v Zagrebu (Elka) in v Novem Sadu (Nov kabel) znatno presega domače potrebe. Proizvodnja izoliranih električnih prevodnikov je n. pr. narasla od 1960 ton v letu 1952 oziroma 2400 in 2890 ton v naslednjih dveh letih na 3500 ton v preteklem letu in se bo letos še v mnogo večji meri dvignila. Da bi se čimbolj zadovoljile potrebe široke potrošnje, so za letošnji določeni tudi znatni kontingenti deviz za uvoz tistih proizvodov elektroindustrije za široko potrošnjo, ki jih doma še ne izdelujemo ali še ne v zadostnih količinah, kakor so razni električni aparati za gospodinjstvo. Ti uvoženi aparati pa so žal za večino potrošnikov še predragi.

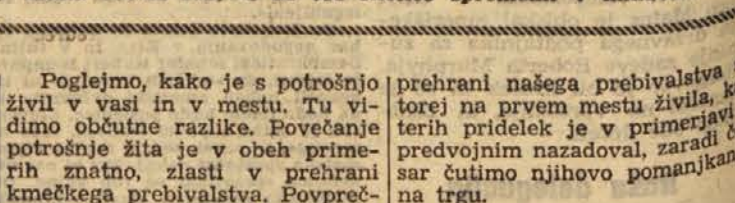
Trenutno na trgu še hudo primanjkuje električnih žarnic, ki predstavljajo za široko potrošnjo, skoraj bi rekli, najvažnejši izdelek elektroindustrije. Z žarnicami mora biti trg stalno preskrbljen, kajti potrebo po žarnicah je težko prenašati na poznejši čas.

Obe naši tovarni žarnic, TEŽ v Zagrebu in Tesla v Pančevu, sta zadnja leta stalno dvigali proizvodnjo, vendar vse do lani nista mogli dohiti potrošnje in hkrati nadomestiti prejšnji uvoz. Leta 1953 sta izdelali 4,24 milijona normalnih žarnic, naslednje leto 5,87 milijona, lani pa že okrog 6,4 milijona. Zmogljivost obeh tovarn je zdaj tako povečana, da bo ne le zadostala za domače potrebe, ampak bomo del proizvodnje lahko še izvažali. Že proti koncu lanskega

leta je kazalo, da bo domača proizvodnja v bližnji perspektivi presejala domače potrebe. Navzlic temu prav zdaj občutimo veliko pomanjkanje žarnic na trgu, kar ima svoje posebne vzroke. V decembru lanskega leta se je proizvodnja deloma zmanjšala zaradi preorientacije tovarn glede zunanjih dobaviteljev reproduktorskega materiala, predvsem volframove žice in elektrod. Zdaj je sicer uvoz tega materiala zagotovljen za bistveno večjo proizvodnjo nastopila pa je nova ovira. Zagrebska tovarna TEŽ že nekaj časa obratuje v minimalnem obsegu zaradi pomanjkanja električne energije. Tako se bo preskrba široke potrošnje z žarnicami bistveno zboljšala šele čez dober mesec, ko je računati, da bosta obe tovarni lahko obratovali s povečano zmogljivostjo. Razen reproduktorskega materiala iz uvoza so zagotovljeni v zadostni količini tudi stekleni baloni za žarnice, ki jih zdaj izdeluje steklarna v Parčevu. Naglo se razvija domača proizvodnja žarnic za fluorescenčno razsvetljavo. V zagrebski tovarni TEŽ izdelujejo te žarnice že drugo leto, v pančevski tovarni Tesla pa jih bodo začeli proizvajati še ta mesec. Tovarna v Pančevu je namreč dobila iz uvoza novo opremo v vrednosti 180 milijonov deviznih dinarjev, ki bo omogočila postopno povečanje proizvodnje te tovarne na trikratni dosednji obseg. Sprito tako povečane zmogljivosti bo naša industrija del proizvodnih žarnic tudi izvažala.

Hudo napako pa je napravila pančevska tovarna, ko je lani, preden je dovolj založila domači trg, začela izvažati žarnice, da si čimprej zagotovi odjemalce v tujini. Tako je izvozila pol milijona žarnic v države Bliznjega vzhoda. Če pančevska tovarna ne bi tako pohitela z izvozom, danes domači trg ne bi občutil posledic začasnega zastoja v proizvodnji. V decembru in januarju.

Levi breg Ljubljance od Tromostovja do zatvornice je bil pust in prazen. Suha trava jeseni in zelene krpe prek leta ter različne smeti so bile edini »okras«, ki ni bil najbolj v čast »Snage«. Te dni je Mesina vrtnarja sklenila, da zasadi na tem bregu vrbe in cvetlično grmičevje. Če bo vse to pogosto korenine, bodo bregovi srečni mesta cvetoč rob, ki bo vso okolico spremenil v mikavno četrto.

PISMO IZ
BEOGRADA

POTROŠNJA DOBIVA SVOJ PRAVI POMEN

V času, ko smo žrtvovali vsa naša sredstva in napore zgraditvi ključnih objektov, smo posvečali proizvodnji največjo pozornost. Zdaj, ko je zboljšanje življenjskega standarda glavna smernica nove gospodarske politike, pa dobiva potrošnja svoj pravi pomen in posvečali ji bomo mnogo več pozornosti kakor doslej. Gibanje potrošnje nam pokaže pravo sliko razmerja med kmetijskimi pridelki in industrijskimi izdelki. To je zelo važna naloga pri določanju smernice gospodarske politike. Nujno potrebno je, da spremljamo potrošnjo, da bi pravilno presodili gospodarski razvoj, kajti konec koncev je proizvodnja namenjena potrošnji in potrebam naših ljudi, ne pa narobe.

TRG

Ze tri leta naša industrijska proizvodnja nenehoma narasča. Če vzamemo leta 1953 kot podlago 100, tedaj je narasla industrijska proizvodnja, lani, na 114, v prvih osmih mesecih lanskega leta pa na 128. Posebnega pomena je lanske povečanje proizvodnje široki potrošnji namenjenega blaga: tekstilij, usnja in obutve ter kovinske elektroindu-

strije. Tudi kmetijska proizvodnja je delno na zadovoljivi višini. Vzlic tolikim uspehom pa ne moremo biti zadovoljni s stanjem na trgu in torej tudi ne z gibanjem potrošnje. Zaradi velikih investicij, ki so prodrle plan in prekoračile naše možnosti, je nastalo neugodno gibanje cen in neenakomerno potrošnje. Važnejši razlog pa je treba iskati v zastoji kmetijske in zaostajanju predelovalne industrije glede na težko industrijo. To je povzročilo zožitev trga tako glede industrijskega blaga kakor tudi kmetijskih pridelkov. Povečanje števila zaposlenega osebja in znatni dohodki vasi so nam prinesli takšne kupne sklade, ki močno pritiskajo na trg in povzročajo naraščanje cen.

Ljudje navadno mislijo, da se godi vasi, gledano v celoti, bolje od mesta. To pa drži samo delno. Koristnejše pa je pogledati, ali in kako je moč zboljšati sedanje stanje. Glavni cilj mora biti povečanje kmetijske proizvodnje, ker ne smemo pozabljati, da pridelujemo zdaj povprečno 37.300 vagonov pšenice in rži letno manj kakor pred vojno, pridelke koruze pa je še manjši. Pred vojno smo pridelali povprečno

446.900 vagonov žita letno, vtem ko je znašal pridelok v obdobju 1950 do 1954 samo 288.200 vagonov ali za celih 158.700 vagonov manj. Tudi podatki o tržnih presežkih kažejo, da naše kmetijsko zaostaja za potrebami, pa tudi za mnogimi tujimi deželami. Pri nas odpadeta približno dve tretjini potrošnje na kmetijsko gospodarstvo in samo tretjina na trg. Ta odstotek je še manjši zaradi velike pomanjkljivosti v prometu s kmetijskimi pridelki, zaradi pomanjkanja silosov, neurejenega prometa itd. V primerjavi z našimi tržnimi presežki, ki znašajo samo 30 do 35 % celotne kmetijske proizvodnje, imajo Francija, Belgija in Zahodna Nemčija nad 60 %, ZDA pa celo 85 % tržnih presežkov.

POVEČATI MENJAVO Z VASJO

Če je naš cilj, da povečamo tržne presežke, s tem pa tudi zboljšamo potrošnjo mestnega prebivalstva, tedaj se moramo zateči k enemu najzanesljivejših načinov — povečati menjavo z vasio, in sicer predvsem s povečanjem blagovnih skladov industrijskega blaga, po katerem je povpraševanje na vasi veliko.

Vzlic dosedanjemu stalnemu naraščanju industrijske proizvodnje primanjkuje vasi mnogo važnih izdelkov, predvsem pa investicijskih in reprodukcijskih potrebščin, kakor n. pr. raznih vrst železa, okovov za kolesa, žice, črne pocinkane pločevine in drugih kovinskih izdelkov. Tudi glede gradbenih potrebščin položaj ni nič boljši, saj primanjkuje naš vasi rezanega in tesanega gradbenega lesa. Tudi drugih, vasi potrebnih izdelkov nimamo dovolj ali pa so njihove cene nedostopne, kar velja za tekstilije, pohištvo in posodo.

KAJSNO JE ZDAJ STANJE ŽIVIL V PRIMERJAVI S PREDVOJNIM

Takoj naj povemo, nam je rekel neki strokovnjak, da se kalorična vrednost ni bistveno spremenila, pač pa se je nekoliko poslabšala sestava prehrane. Iz podatkov Zavoda za gospodarsko planiranje FLRJ je videti, da se je v primerjavi s predvojno potrošnjo na prebivalca povečala pri žitu, sladkorju, fižolu, krompirju, maščobah in sočivju. Manjša pa je potrošnja mesa, sadija, mleka, jajc. Važno je občutno povečanje potrošnje sladkorja, krompirja, fižola in sočivja. V celoti se giblje potrošnja živil okrog predvojne ravni, pač pa se je povečal delež manj kakovostnih živil na račun mleka, mesa in jajc.

Poglejmo, kako je s potrošnjo živil v vasi in v mestu. Tu vidimo občutne razlike. Povečanje potrošnje žita je v obeh primerih znatno, zlasti v prehrani kmetijskega prebivalstva. Povprečna dnevna količina kalorij na prebivalca FLRJ je znašala 2287; na področju Srbije je imel mestni potrošnik 2685, kmetki pa 3019 kalorij. Takšna kalorična raven ni ugodna, če jo primerjamo z mnogimi evropskimi deželami. V prehrani mestnega potrošnika odprane v Srbiji skoraj polovica njene kalorične vrednosti na žito, pri kmetičem potrošniku pa doseže tudi 80 %, na Kosmetu celo 93 %. To priča o primitivnosti prehrane, ki bi jo lahko odstranili samo z večjim pridelkom boljših živil in nižjimi cenami glede na žito.

NEKAJ STATISTIKE

Vzlic zastoji kmetijske proizvodnje potrošnja žita v primerjavi s predvojno ne le da ni padla, marveč je celo narasla in je zdaj nad ravnino potrošnje v mnogih evropskih deželah. Takšno stanje nam najbolje prikaže pregled letne potrošnje žita na prebivalca v kilogramih. Jugoslavija leta 1939 splošno povprečje 204, leta 1954 povprečje 207, Jugoslavija 1953/54 vas 220,3, Srbija 1953/54 vas 352,1, Turčija splošno povprečje 193,4, Italija splošno povprečje 153,0, Avstrija 100,0, Francija 118,6, Velika Britanija 99,4. Za tuje dežele smo vzeli potrošnjo v letu 1950/51. V

prehrani našega prebivalstva so torej na prvem mestu živila, katerih pridelke je v primerjavi s predvojnim nazadoval, zaradi česar čutimo njihovo pomanjkanje na trgu.

KAJO JE S POTROŠNJO INDUSTRIJSKIH IZDELKOV

O potrošnji industrijskega blaga na vasi in v mestu nimamo podrobnih podatkov, vendar pa lahko vidimo stanje na podlagi primerjave med predvojno in lanske potrošnjo na prebivalca. Pri katerih potrebščinah je potrošnja padla? Pri bombažnih tkaninah, svili, nogavicah, obutvi, drveh, posodi in petroleju. Tadev je neznaen in brez pomena, ker gre za podatke o potrošnji. Narasla pa je potrošnja volnenih tkanin, trikotaže, premoaga za kurjavo, električne energije za gospodinjstvo, stekla, pohištva, vžigalic, radijskih aparatov in mila. Nespremenjena je ostala potrošnja ravnega stekla in tobaka. V tem seznamu niso zajeti izdelki investicijskega in reprodukcijskega značaja, ki so v vasi važni. Iz pričujočih podatkov jasno sledi, da bomo morali v prihodnje posvetiti večjo pozornost proizvodnji, da bomo vaspodbovali k večji proizvodnji. To je eden izmed poglavitnih, da bomo pri nas postopoma spremenili prehrano in da bo naš trg založen z raznovrstnejšim blagom po nižjih cenah.

Nikola Krstanović

BREZ VEČJE IN BOLJŠE PROIZVODNJE NE MORE BITI VIŠJIH PLAČ

Cenena demagogija delovnim kolektivom samo škoduje — Družba ima pravico zahtevati od podjetij, da storijo svojo dolžnost do skupnosti — Kaj kažejo osnutki proizvodnih planov nekaterih podjetij v novomeškem okraju?

Torkova seja okrajnega zbora proizvajalcev OLO Novo mesto je prva, ki so jo sklicali na pobudo nedavne okrajne sindikalne konference in organizacij Socialistične zveze v okraju. Obravnava je tri vprašanja: problem osnutkov dajatev in službe soc. zavarovanja v okraju, vpliv redukcije električnega toka na proizvodnjo in pregled osnutkov proizvodnih planov podjetij za leto 1956.

Problemi socialnih vprašanj, dajatev delovnih ljudi v te fonde in njihova razdelitev so tako obsežni, da jih bomo v kratkem posebej obravnavali. Tu bi omenili samo mimogrede, da je bilo lani izdanih v novomeškem okraju v socialne namene približno 900 milijonov din, od česar znašajo prispevki delovnih kolektivov v okraju 588 milijonov din. — Znanjšane dobave električnega toka v decembru niso bistveno vplivale na proizvodnjo. Večina podjetij z izjemo tekstilne tovarne NOVOTEKS je ne samo dosegla, temveč znatno presegla decembrske proizvodne planke. Resno je bila prizadeta le produkcija v tekstilni tovarni, ki ni mogla preskrbeti proizvodnje. Delegati mnogih sindikalnih podružnic pa so na nedavni okrajni sindikalni skupščini ustvarili nepotrebno bojazn, da bodo podjetja kar po vrsti prišla zaradi zmanjšanih dobav toka v finančne težave, zaradi katerih ne bo izplačanih niti 70 odstotkov plač. Razen tega so se pojavile tendence, da bi plače za neproizvodne dneve v celoti prešli na materialne stroške.

Resnejše skrbi povzročajo pojavi demagoškega razlaganja naših gospodarskih težav, ki so prišli do izraza na sindikalni skupščini. Medtem ko nihče izmed delegatov — razen gostov oz. članov okrajnega sveta — ni opozoril, da je odvisna rast življenske ravni predvsem le od večje in boljše proizvodnje, vsestranskega varčevanja in poglobljene delovne dis-

cipline delavcev in nameščencev, se je našlo precej delegatov, ki so ploskali izjavi enega izmed njih, da »bi podjetja lahko imela veliko večje plače, če jim okraj oz. država sploh je pri takih ljudeh kriva, da plače niso večje. So primeri, da v kolektivih delavci razpravljajo, češ kakaj bi toliko delali, če so plače majhne. Po izidu zakona o stanovanjskem prispevku so se na široko razmesle govorice, da bodo plače zdaj za 10 odstotkov nižje, le malo pa je bilo podjetij, kjer bi vodstva s sindikati in političnimi organizacijami vred takoj pojasnila ljudem, da bodo 10 odstotni prispevek v stanovanjski sklad plačali delodajalci, to je kolektivi kot celote, ne pa posamezniki.

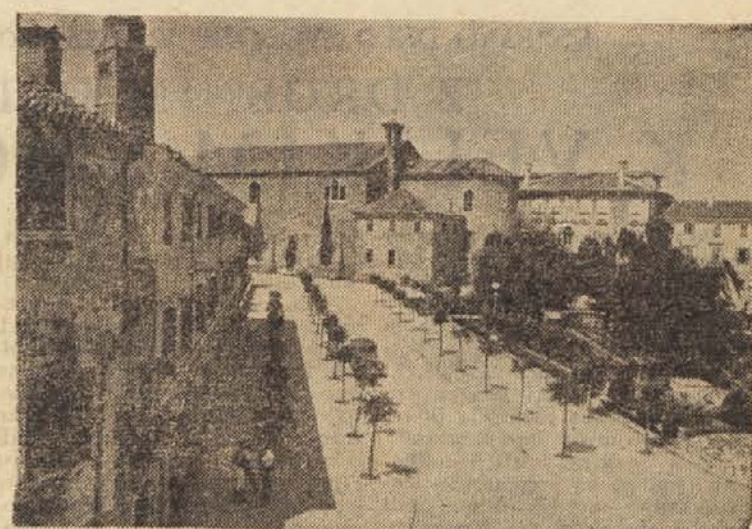
Sibko pojasnjevanje gospodarskih vprašanj preko sindikatov je sploh resna pomanjkljivost v delu sindikalnih organizacij v okraju. Iz nje izvira tudi dejstvo, da so šli osnutki proizvodnih planov za leto 1956 v glavnem mimo delavcev. Drugače ni moglo biti zato, ker so skoraj v vseh primerih proizvodni plani znatno nižji kakor so jih podjetja dosegla lani! Značilnost osnutkov teh planov je nenapeta proizvodnja, čim manj dobička, večji materialni izdatki in zvišan fond plač. Centrala Telekomunikacij v Ljubljani je za svojo obrata v Sentjurju in Semiču predvidela letos za 50 odstotkov nižjo proizvodnjo, kot sta jo obrata dosegla lani. Opekarna Prelesje predvideva znižan plan v zidni opeki, mnoga druga podjetja pa se vrte okoli 95 in 96 odstotkov lanske proizvodnje. Vidna izjema je Novoče, ki bo sicer znižal proizvodnjo polfinalnih proizvodov, znatno pa zato dvignil proizvodnjo parketa in ostalih končnih izdelkov za domači in tuji trg. Vse premalo so vodstva podjetij razložila delavcem, da zniževanje proizvodnje ne vodi k blagostanju, spekulacije na račun dajatev do skupnosti pa se v prvi

vrsti maščujejo spekulantom samim. Boj za zvišanje plač, ne da bi dvignili storilnost je papirnato in jalovo prizadevanje.

Na drugi strani pa ni nobenih razlogov, da večina podjetij v okraju ne bi dvignila proizvodnje v leto 1956. To so na seji zbora proizvajalcev povedali odborniki zbora, ki bodo šli zdaj med delavce in na seje delavskih svetov. Premajhen stik izvoljenih odbornikov s kolektivi je prav gotovo

eden izmed nadaljnjih vzrokov za šibkosti, ki se kažejo v dolenjskih delovnih kolektivih.

Opozorilo organizacij Socialistične zveze, naj okrajni zbor proizvajalcev tako važnim vprašanjem, kot je proizvodnja in podobno posveti posebno sejo, je bilo sprejeto. Sklepi seje bodo prav gotovo rodili samo koristne posledice. Že zdaj pa se je znova potrdilo spoznanje, da boj za uresničitev novih smernic nadaljnega gospodarskega razvoja ne bo lahak. Nasprotno — za to uresničitev se bo treba na vseh področjih trdo boriti. Tg.

Koper

LANSKOLETNA BILANCA DELA OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV NA KOPRSKEM

Pometimo pred lastnim pragom

Delavci in uslužbenci podjetij, v katerih so sindikalne podružnice občutno pripomogle k večji in potrebam ustrezni aktivnosti delavskih svetov in upravnih odborov, so se z zavzetostjo lotili dela tudi v organih družbenega upravljanja

Na nedavnem letnem občnem zboru Okrajnega sindikalnega sveta v Kopru so med drugim razpravljali o tem, da beležijo precejšnjo pasivnost in ozkost delavskih samoupravnih organov povsod tam, kjer so sindikalne organizacije nedelavne. Zato je dozorela sodbja: pometimo pred lastnim pragom in prihodnji letni obračun gospodarske, politične, kulturne in ostale dejavnosti v področju okraja bo prav gotovo znatno ugodnejši.

Zaradi tega bomo v tem sestavku navedli nekaj ugotovitev o lanskem delu in letošnjih nalogah občinskih sindikalnih svetov.

Najzaslužnejši je vsekakor svet v Ilirski Bistrici. Njegova odlika je kolektivno delo članov predsedstva, njegov najpomembnejši uspeh pa organizacijska utrditev skorajda vseh podružnic. K temu je precej prispeval občinski svet, ki je organiziral več posvetov predsednikov in tajnikov podružnic ter več sestankov članstva sorodnih gospodarskih organizacij. S tem je omogočil lažje medsebojno posredovanje delovnih izkušenj in hkrati tudi pot skrbnemu analiziranju razmer v posameznih krajih. Slednje je med drugim razkrilo, da mnogi člani sindikata niso bili vključeni v SZDL. Med takšnimi je bilo na primer kar vseh 70 podjetij. Občinski svet se je nemudoma spoprijel s takšnimi in podobnimi nenormalnostmi ter skuša sedaj pripraviti sindikalno članstvo do aktivnega dela zlasti v raznih vaških organizacijah.

S seje OLO Nova Gorica

Nova Gorica, 20. januarja. Na današnji V. seji okrajnega ljudskega odbora Gorica so sprejeli nekatere spremembe in dopolnitve v okrajnem statutu, odlok o začasnem financiranju ljudskega odbora in njegovih organov v prvem tromesečju pred sprejetjem okrajnega proračuna ter več odlokov upravnega značaja. Okrajni zbor je na ločeni seji med drugim sprejel odlok o posebnih dodatkih za učno osebo na gimnazijah in učiteljsku v Tolminu. Ti dodatki se gibljejo od 1500 do 3000 din mesečno glede na strokovno izobrazbo in pogoje dela. Seje OLO se je udeležila večina republiških poslancev goriškega okraja, zvezna ljudska poslanka tovariša Anton Sturn in Janez Krmelj ter predsednik okrajnega odbora SZDL Gorica tovariš Tine Remškar.

M. D.

Žene zadružnice so dobro začele

V decembru lani je bila pri Kmetijski zadrugi v Rogški Slatini ustanovljena ženska zadružnica z namenom, da bi pomagala reševati družne probleme. Odbor naj bi skrbel za izobrazbo in napredek kmetijskih žensk na vasi. V ta namen naj bi organiziral razne gospodarske tečaje in širil napredno literaturo o gospodinjstvu in družinskem življenju. Da bi bilo delo lažje, so žene izvolile odbor, v katerem je iz vsake vasi izvoljena ena odbornica. Za predsednico so izvolile dobro gospodinjico in članico upravnega odbora Kmetijske zadruge tovarišico Tereziho Vehovar, za tajnico pa tovarišico Marijo Birsa, ki prav tako že dlje časa dela pri vzgoji dobrih gospodinj na raznih tečajih. Ženske so pokazale za Zvezo veliko razumevanje, ker so videlo, da ima letno zelo koristne namene in dobro načrto, zato so se je v tem razmeroma zelo kratkem času včlanile v Rogški Slatini 20, v Kostrivnici pa celo 28 žensk zadružnic.

Odbor se je pridno lotil nalog in je že po enem mesecu organiziral tečaj iz gospodinjstva v Rogški Slatini in Kostrivnici. Razen tega pa je odbor pridobil v tem času 20 naročil. Naše žene in 20 za Sodobno gospodinjstvo.

I. J.

Tečaj za dekleta

Nedavno je začel dekleta tečaj za izvenredno vzgojo ženske kmetijske mladine. Vpisanih je štiri dekleta. Stevilo je lepo, še lepše pa bi bilo, če bi dekleta tudi redno obiskovala predavanja. Predavanja so dobro izbrana, saj nudijo dekletom mnogo koristnih stvari iz družinskega življenja, prve pomoči, alkoholiizma, protiavijske zaštite itd. Tečaj delujejo vsako leto in jih že štiri leta pohvalno vodi tovarišica Sonja Kranjc.

Izola

V skupnem delu uspeh

Gasilsko društvo v Vihrah je mlado. Zato se bje z mnogimi težavami, saj nimajo gasilskega doma niti primernega gasilskega inventarja.

Vseh 34 gasilcev je lani pomagalo pri treh požarih, ki so izbruhli v njihovi vasi. Čeprav so brez gasilskega orodja, so en požar pogasili in preprečili veliko škodo. Na pobudo gasilcev se v vasi zgradili bazen za vodo in ga bodo uporabljali ob požaru.

Društvo je dobilo od Okrajne gasilske zveze le slabo materialno pomoč. Z lastnimi sredstvi so nabavili motor, potrebovali bi pa še črpalko, cevi in uniforme, da bi lahko uspešno pomagali preprečevati požare. Ker jim obljublja pomoč že več let, upajo da jo bodo končno le dobili za nabavo prepotrebnega orodja.

Sodelovanje gasilcev z ostalimi množičnimi organizacijami je bilo slabo. Pravzaprav sodelovanje ni bilo možno, ker v vasi ni nobene organizacije, čeprav je tu 140 volivcev. Prva leta po osvojitvi so bili skoraj vsi vaščani včlanjeni v Socialistično zvezo. Ker je bila takrat pomoč od Okrajnega odbora Socialistične zveze slaba in pa tudi zato, ker so odšli voditelji Socialistične zveze v mesto oziroma IJA, je v vasi ta edina politična organizacija zamrla.

Na občnem zboru so gasilci postavili tričlanski iniciativni odbor, ki bo poživljal delo v Socialistični zvezi. Poskrbel bo za legitimacijo in sklical množični sestanek Socialistične zveze. Ljer bodo izvolili nov odbor za vas Vihre. Sklepi so, da se vsi gasilci vključijo v članstvo Socialistične zveze.

Spoznali so, kakšne so posledice, ker ni bila pri njih Socialistična zveza delavna. Sedaj so namreč brez predstavnika v krajevnem odboru. Zato bo odbor So-

cialistične zveze, ki se bo formiral še ta mesec, predlagal Občinskemu ljudskemu odboru Videm-Krško in Občinskemu odboru Socialistične zveze delovnih ljudi, da spremeni statut tako, da bodo tudi iz njihove vasi imeli zastopnika v krajevnem odboru.

Razpravljali so tudi o elektrifikaciji in o vaških cestah. Te naloge bodo s pomočjo Socialistične zveze lažje opravljali.

Težave imajo z dostavo pošte, ker dostavljajo pošto za Vihre najprej iz Leskovec v Cenklje, od tam pa nazaj k njim. Izrazili so željo, da bi jim dostavljali pošto kar iz Leskovec, prav tako tudi v vas Mrtvice.

—ne

V Zgornji Kungoti bodo adaptirali šolsko poslopje

Na pobudo šolskega odbora v Zg. Kungoti so začeli med prebivalci šolskega okolja zbirati prispevke za adaptacijo šolskega poslopja. Sredstva v denarju in materialu so začeli zbirati hkrati, ko so začeli pripravljati izobrazbo in napredek kmetijskih žensk na vasi. V ta namen naj bi organiziral razne gospodarske tečaje in širil napredno literaturo o gospodinjstvu in družinskem življenju. Da bi bilo delo lažje, so žene izvolile odbor, v katerem je iz vsake vasi izvoljena ena odbornica. Za predsednico so izvolile dobro gospodinjico in članico upravnega odbora Kmetijske zadruge tovarišico Tereziho Vehovar, za tajnico pa tovarišico Marijo Birsa, ki prav tako že dlje časa dela pri vzgoji dobrih gospodinj na raznih tečajih. Ženske so pokazale za Zvezo veliko razumevanje, ker so videlo, da ima letno zelo koristne namene in dobro načrto, zato so se je v tem razmeroma zelo kratkem času včlanile v Rogški Slatini 20, v Kostrivnici pa celo 28 žensk zadružnic.

V Celju ustanovili klub mladih proizvajalcev

V Metalurško kemičnem kombinatu Cinkarna Celje so v četrtletju ustanovili klub mladih proizvajalcev. To je prvi tak klub v Celju. Njegove naloge so voditi predvsem splošno izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje zaposlene mladine. V sklopu kluba mladine bodo prirejali izlete in druge dejavnosti, ki bodo izboljšale v drugo podjetja. Sestavili so že načrt za predavanja. Uprava podjetja, strokovnjaki in sindikat so ob ustanovitvi obljubili pomoč v delu in s finančnimi sredstvi. V klub se je že vpisalo 65 mladincev.

večjem herpeljskem podjetju, v Tovarni steklene galanterije, čedalje bolj kopičile zaloge nekurrantnega blaga in so člani kolektiva prejeli 60-odstotne plače. In naposled: več bi lahko storila sveta v Izoli in Piranu. Namesto da bi stopnjevala izobraževalno dejavnost, sta se morala ubadati z zapuščeno bivših krajevnih svetov — z dolgovi. Uspehi posameznih delovnih kolektivov na področju obeh komun so zgolj za sluga organizacij ZK, sindikalnega članstva in vodstev podjetij. Izgovori, da je zastoju pri delu botrovala sprememba sestava

članstva kolektivov, ne drže več. Neposredno po izselitvi italijanskih strokovnih delavcev so hkrati z mladimi podeželskimi ljudmi prihitali v podjetja sposobni kadri iz vseh krajev Slovenije, ki bi ob ustreznem organizacijskem delu lahko vrzeli več ko zamašili.

Vsekakor kaže letos najprej postaviti reči na noge v vseh šibkejših organizacijah, predvsem pa v podeželskih krajih, kjer je vpliv delavskega razreda v primeri z zahtevami in smerjo našega razvoja odločno nezadosten.

Vj. K.

OBČINSKI KONFERENCI ZVEZE KOMUNISTOV V KOPRU IN IZOLI

Letos: usmeritev dejavnosti v množične organizacije

V četrtlet je bila v Kopru prva občinska konferenca Zveze komunistov po formalni priključitvi tega področja k Jugoslaviji. Iz poročila sekretarja občinskega komiteja Rada Pišota in iz razprave je bilo razvidno, da bo letos treba posvetiti glavno pozornost ideološkemu izobraževanju komunistov in njihovi usmeritvi v družbene organizacije. Kjer je bilo delo komunistov slabo, se organi družbenega samoupravljanja niso uveljavljali, množične in družbene organizacije pa so marsikje slabo ali nepravilno delale. Delegati so s tem v zvezi navedli primer tovarne Istra v Kopru, kjer so delavci več mesecev prejeli le 60-odstotne plače, dokler ni priskočil na pomoč občinski ljudski odbor. Nepravilnosti pa so se pripetile tudi v Intervropi, Ičelu in nekaterih drugih podjet-

jih, kjer delavski sveti niso sproti odstranjevali negativnih pojavov.

O premajhni aktivnosti komunistov v množičnih organizacijah govore tudi rezultati o vzgoji mladine. Mladina je marsikje prepuščena sama sebi in neredki so primeri pijančevanja in kriminala. Delegati so v zvezi s tem predlagali, da je potrebno mlade ljudi ne samo vključevati v razna društva, temveč tudi v organe delavskega samoupravljanja in v razne odbore in svete. Komunisti pa bodo morali pogostejše kot doslej obiskovati sestanke Socialistične zveze, zbore volivcev in razna društva, kjer se bodo neposredno srečevali z vsakodnevnimi težavami, ki terjajo rešitev. Posebna naloga pa čaka komuniste na podeželju, kjer se bodo morali bolj kot doslej biti za uveljavljanje socialističnih odnosov na vasi in za pravilno politiko kmetijskih zadrug.

Kljub raznim pomanjkljivostim pa so organizacije Zveze komunistov žele lepe uspehe. Premagale so več težav, ki so nastale zaradi preseljevanja prebivalstva. Zelo značilen je primer tovarne ribjih izdelkov Delangla v Kopru, kjer je zapustilo delovna mesta več ko 90 odstotkov izkušenih delavcev italijanske narodnosti. Čeprav so na njihovo mesto prišli manj izkušeni ljudje, se je tovarni posrečilo izboljšati organizacijo proizvodnje, delovno disciplino in kakovost proizvodov. Zaslug za to je nedvomno v prizadevanju vsega kolektiva ter v dobri povezavi med tovarniško organizacijo Zveze komunistov, organi delavskega samoupravljanja in sindikalno podružnico. Zaradi povečane aktivnosti članov Zveze komunistov se je tudi stanje v podjetju Slavniki izboljšalo. V tem podjetju so začeli podrobneje obravnavati vprašanja proizvodnje, sistematizacije delovnih mest, nagrajevanja po učinku dela, pretiranih cen pri raznih popravilih in vzgoji mladih kadrov ter dosegli že več uspehov.

Gostovanje v Kopru

V Kopru je dva večera zaporedoma gostovalo Slovensko narodno gledališče iz Trsta z Begovico dramo »Brez tveganja«. Koprsko občinstvo se je prvo seznanilo z gledališčem v krogu in številnimi priznanji nagradilo oba igralca, Stjepko Drolčev in Miho Baloha, ter režiserja Jožeta Babiča.

Ustanovitev Turistično olepševalnega društva v Izoli

Sinoči so ustanovili v Izoli Turistično olepševalno društvo in se pogovorili o letošnjih nalogah. Med drugim namenjajo urediti letno in zimsko kopalnico v mestu, dokončno urediti hotel v parku tovarne »Arrigoni« in urediti več parkov in nasadov. Izdelali so tudi načrt za obnovitev in razširitev raznih igrišč. Turistično olepševalno društvo bo letos organiziralo več izletov za delovne kolektive v razne kraje naše države in navezalo stike z vsemi turističnimi društvi Slovenije.

nogradov ter oljčnih, breskovih, hruskovih in mandeljnih nasadov. To bo seveda šele začetek, kajti na področju Izole in okolice je 8 odstotkov neobdelane zemlje, v hribovitih krajih pa celo okrog 20. Uresničevanje tega načrta bo uspešno le ob polni podpori kmetijskih zadrug.

Druga važna panoga na področju izolske občine je ribištvo in industrija ribjih izdelkov. Podjetje »Ribaz« je povečalo ulov v dveh letih za milijon kilogramov rib. S povečanim ulovom in z modernizacijo obratov se je sedve povečala tudi vloga tovarne ribjih izdelkov. Vendar tovarniški organizaciji Zveze komunistov v Arrigoniju in Ampelei premalo aktivno sodelujeta pri vprašanjih, ki zadevajo napredek proizvodnje. V obeh tovarnah se je na primer prijavilo za tečaj za doseg višje kvalifikacije komaj 20 delavcev, ker sta obe organizaciji premalo pojasnjevali pomen strokovnega izpopolnjevanja.

Kakor na drugih občinskih konferencah Zveze komunistov koprškega okraja tako je bilo tudi v Izoli precej govora o pomoči komunistov delavskim svetom tovarn in podjetjem ter množičnim organizacijam na terenu.

Na konferenci so se pogovorili tudi o vprašanju obrtništva na področju občine. Ker je obrtništvo premalo, imajo nekateri monopolni položaj, ki gre seveda na škodo potrožnikov. Obrtniki pa se tudi bjejo s težavami, ker primanjkuje materiala. Na konferenci so predlagali, da bi ustanovili posebno zadrugo obrtnikov, ki bi skrbela za razvoj obrtništva na področju občine.

Koper

USPEŠNO DELO SVOBODE V STRAŽIŠČU PRI KRANJU Z DROBNIM DELOM K VELIKIM SMOTROM

Po jeseniškem kongresu, z združitvijo prosvetnih društev in delavsko-prosvetnih društev Svoboda, se je kulturno-prosvetna dejavnost po naših delavskih in kmečkih centrih še mnogo bolj razmahnila. Smernice za delo, ki jih je dal jeseniški kongres, so društva pravilno razumela in rezultati niso in ne morejo izostati. Pri tem je važno zlasti se toliko-krat poudarjeno preprosto izobraževanje starejših, čemur tudi drugod posvečajo vso pozornost. Pri nas ima to izobraževanje svoj globljí smisel in pomen: gre najprej za splošni dvig kulturne ravni našega človeka in hkrati za socialistično prevzgojo. Naloge v tem pogledu niso majhne in jih nikakor ni mogoče opraviti kar čez noč, ker zahtevajo vztrajnost, sistematičnost in dolgotrajnega dela. Tudi ne gre tu za nobenimi prisilnimi ali šablonskimi metodami, saj je kultura nad vse občutljiva stvar. To je bilo že ničlikokrat poudarjeno na javnih shodih, v različnih izjavah javnih in kulturnih delavcev in vse delo kulturno-umetniških društev pričča, da so društva, morda res z nekaterimi bolj ali manj nujnimi pomanjkljivostmi, ki izvirajo iz materialnih in subjektivnih težav, pravilno razumela svojo nalogo. O tem sem se pred kratkim prepričal v razgovoru s predsednikom straziške Svobode.

Strazišče pri Kranju. Vas, ki ni vas. Mesto, ki ni mesto. In ne predmestje, čeprav leži tik pri Kranju. Nizke kmečke hiše pričajo o prednikih, ki so obdelovali zemljo, ljudje, ki jih srečujemo, pa že ne spominjajo več na kmete: to je delavsko predmestje. Vsaj tako ga lahko imenujemo zaradi večine, s katero delavci prevladajo kmetijski del prebivalstva. To premoč je opaziti tudi v delavsko-prosvetnem društvu Svoboda, saj večino članstva sestavljajo prav delavci. Skupno šteje članov straziške Svobode je 314, ki pa so, kar ni vsakdanji pojav, pretežno vsi aktivni. Tako je straziška Svoboda poznana kot ena najdelavnejših in najboljših Svobod na Gorenjskem. To priznanje, kot bomo videli iz opisa njihovih sekcij, tudi povsem zasluži.

Največ so v preteklem letu v straziški Svobodi delali in se danes je glavno torišče njihovega dela vzgojno-izobraževalno delo. V ta namen so priredili ciklus predavanj iz mentalne higijene, iz ideološko-politične tematike in s poljudno-znanstvenega področja. Zlasti so uspeli s svojimi predavanji predavatelji, ki so jih povabili iz Ljubljane, in sicer dr. Lunackova, ki je predavala o otrokovi duševni zmogljivosti, dr. Segula s predavanjem »Pohvale in kazni v družini«, najbolj pa dr. Jože Potrč s hvaležno, važno in koristno temo »Vzgoja za zakon«. Na teh predavanjih se je vedno zbralo dovolj ljudi, celo več starejših kot mladine, medtem ko predavanje o atomski energiji ni našlo na večji odziv pri ljudeh.

Važna za izobraževanje starejših so še: knjižnica, ki ima okrog 2000 knjig in 800 do 900 rednih bralcev, kmečko-nadaljevalna šola in tečaj angleškega in nemškega jezika. Ti tečaji za tuje jezike so organizirani tako za začetnike kakor za one, ki jezik že nekoliko poznajo. Tečaj angleškega jezika obiskuje 34 začetnikov, na-

daljevalni tečaj pa 11 slušateljcev. Za nemški jezik je nekoliko manj zanimanja.

Zelo uspešen je bil v preteklem letu v straziški Svobodi kljub objektivnim težavam dramski odsek. Izvajali so »Miklovo Zalo« in igro »Veste« (Rostand), pripravljajo pa »Maturu« in »Planinsko rožo«. Ta odsek kot tudi ostali zelo pogreša primernih prostorov, kljub temu da Strazišče premore tudi in precej veliko kino dvorano. V tej dvorani pa je potreb-

no obnoviti električno napeljavo — stalo bi okrog pol milijona dinarjev, ker so igralci in gledalci v večnem strahu, da luč vsak trenutek ne odpove ali da ne pride do požara. Dramski odsek pa pogreša še nečesa: človeka, ki bi delal izključno v tej sekciji, saj so vezani zgolj na režiserje iz Kranja, ki sami diktirajo program in zaradi prezaupnosti niti ne opravijo svojega dela tako, kot bi bilo zaželeno in potrebno. Čeprav vodstvo Svobode skrbi predvsem za ljudski, a vseeno tehten repertoar, pri izvajanju tega programa čisto ne more odločiti.

Posebno pozornost posveča vodstvo straziške Svobode mladini. Zanj je organizirala vrsto tečajev in sekcij kot: šahovski tečaj, ki ga vodi mednarodni šahovski mojster Stojan Puc, tamburaški zbor, ki šteje 27 članov in ki ima vsako leto svoj samostojni koncert, pevski zbor s 30 člani, na novo oživljeni recitacijski zbor 18 članov in harmonikaško šolo, ki jo poseča 14 mladih harmonikašev.

Rasti straziške Svobode precej pripomorejo gostovanja. Tako izmenično gostujejo oni v Kranju in kranjska Svoboda v Strazišču, vabijo pa tudi kulturno-umetniška društva iz drugih republik. (Banjalučko kulturno-umetniško društvo Vasa Pelagič itd.). To priča o visoki kulturno-umetniški ravni straziške Svobode, obenem pa o smotri in pametni politiki vodstva. Straziška Svoboda je s svojimi uspehi in s svojim vztrajnim delom, z množičnostjo in z delovanjem vseh svojih sekcij, kakor z medprebivalstvenimi gostovanji lahko vzgled vsem ostalim Svobodam in kulturno-umetniškim društvom v Sloveniji.

VELIKI REVOLUCIONAR AMERIŠKE DRAMATIKE NA ODRU LJUBLJANSKE DRAME

Thornton Wilder: NAŠE MESTO

PREMIERA V SREDO, 25. JANUARJA

Ime ameriškega romanopisca in dramatika Thorntona Wilderja je pri nas komaj znano, tuji kritiki, dramaturgi in slovnostni zgodovinarji pa omenjajo to literarno ime v isti vrsti z imeni kot

so Bromfield, Dos Passos, Faulkner in Hemingway med prozaiisti ter O'Neill, Steinbeck, Soroyan, Miller in Williams med dramskimi pisatelji. Na lankoletnem svetovnem dramskem festivalu v Pa-

rizu je Wilder zastopal ameriško dramatiklo z igro »The Skin of our Teeth« (smiselni prevod: »Za las je manjkal«), to in druge njegove igre pa mnogo uprizorjajo velika gledališča po vsem svetu.

Rojen leta 1897 v Madisonu v ZDA, študira v Ameriki in Evropi, predava literaturo na čikaški univerzi, se po kratki dobi odpove službi in postane svobodni književnik; avtor številnih romanov, več krajših ter treh celovečernih dramskih del, Pulitzerjev nagradjenec (1927); najpomembnejša tri dramska dela: »Naše mesto« (1938), »Za las je manjkal« (1942) in »Ženitna posredovalka« (1955).

»Ženitna posredovalka«: tako samostojna predelava Nestorove burke »Einen lux will er sich machen«, da jo lahko štejemo kot izvirno delo. »Za las je manjkal«: gledališka igra fantastičnih dimenzij, prikaz borbe, ki jih je videlo človeštvo skozi vsa razdobja svoje eksistence prav za to eksistenco in razvoj ter napredek. Za las je manjkal — ničlikokrat, da je človeštvo ušlo uničenju pred naravnimi katastrofami in uničenju, ki si ga je zgrnilo na glavo samo. Čas: ledena doba in atomsko stoletje — istočasno in izmenoma. Dramska zvrst: tragedija in burleska — istočasno in izmenoma.

Drama »Naše mesto« sodi med najbolj drzno zasnovana in izvedena dela moderne dramaturgije. Formalna plat te dramaturgije za Evropo in tudi za Slovence ni nova, saj jo poznamo vsaj pri Pirandelli in deloma Shawu, pa tudi pri nekaterih drugih evropskih pisateljih, kljub temu pa ni govora o tem, da v »Našem mestu« z več kot tridesetletno zamudo reimportirano iz Amerike Pirandella in ga poskušamo, že odkritega, ponovno še enkrat odkriti. Od Pirandella namreč loči Wilderja njegov bistveno drugačni umetniški nazor: kritični, a stvarni humanizem, ki se izraža v neomajno trdni veri v človeka in v njegove sile, v prepričanju, da ga bo zdravo in pozitivno, vitalno in vredno v človeku vedno znova reševalo pred uničenjem, ter v veri v vrednote in življenjsko človeštva, ki jih je moč sprejeti namesto vdanosti v božjo voljo in fatalizma religioznega tipa ter namesto resignacije in skepse sartrovski tipa.

Na to temo je napisana večina njegovih dramskih del, zlasti »Naše mesto« in »Za las je manjkal«. Drama »Naše mesto« je v bistvu splet razmišljanj in razglabljanj o človeku in življenju, ki jih deloma dopolnjujejo in ilustrirajo fragmenti zgodbe in us-

posameznikov in skupnosti, niz izsekov iz idiličnega, tipičnega življenja, ki so pisatelju potrebni, da z njimi in še bolj ob njih — kljub popolnemu deziluzionizmu, kljub popolni neresničnosti — tem bolj plastično, jasno in strnjeno pove neko višjo, širšo, bolj splošno in bolj pomembno resnico o človeku in o njegovem življenju ter smrti.

Drama »Naše mesto« doživlja z uprizoritvijo v Drami SNG (premierra bo v sredo, 25. jan., režija S. Jan, scena V. Rijačec, prevod J. Moder) svoj jugoslovanski krst. Wilder se bo prvič predstavil na naših gledaliških deskah, za ansambel in za obstojstvo pa pomeni ta uprizoritev srečanje z zelo tehtnim, svojevrstnim in pomembnim dosežkom dramatike dvajsetega stoletja. L. F.

Iz novomeškega kulturnega življenja

Pred dnevi je bila četrta predstava komedije N. Krasna, »John v zagregi«, ki jo so pripravili igralci gledališča KD »Dušan Jereb«. Premiera in tri ponovitve so bile dobro obiskane. To je bila prva prireditev novomeškega gledališča v sezoni 1955-56. Ljudje bi radi pogosteje obiskovali kvalitetne prireditve, kot je bila ta komedija, vendar pa vse kaže, da gledališka družina še ni prebolela notranjih nesoglasij oziroma razmer, saj si drugače ne moremo razlagati, da prihaja v sezoni na oder s prvim delom tako pozno.

Harmonikarski zbor MKUD »Kajuh« pod vodstvom prof. Janeza Kuharja je gostoval v soboto popoldne in zvečer v polni dvorani Doma ljudske prosvete. V nedeljo je zbor gostoval v Crnolomu.

Kulturne beležke

V začetku marca bo v Beogradu odprta razstava kitajske uporabne umetnosti. Razstavo prireja Jugoslovanska komisija za kulturne stike s tujino.

Znamenita škotska operna skupina iz ZDA, ki sedaj gostuje v SZ, je te dni uprizorila v gledališču »Stanislavski« v Moskvi premiero Gershwina nove opere »Porgy and Bees«. Za gostovanje ameriških umetnikov je v Moskvi veliko zanimanje.

Vsa leto, začeni od leta 1951, je na Japonskem konec pomladi in v začetku poletja otroški festival, ki na njem sodelujejo otroci vseh narodnosti na Japonskem. Za bližnji letošnji festival je določena velkanska dvorana nekake tokijskega gledališča, ki pa bržkone ne bo mogla sprejeti vseh otrok, saj jo zanimanje za ta festival vsako leto večje.

OB STOLETNICI ROJSTVA

STEVAN MOKRANJAC

Srbska in jugoslovanska glasba praznujeta letos pomembno stoletnico: 10. januarja 1856 se je rodil Stevan Mokranjac, čigar bogato ustvarjalno delo je pustilo globoko sledove v razvoju naše glasbene kulture. Stevan Mokranjac je bil skladatelj in dirigent v malone starih desetletjih oztrajno utiral pot glasbeni kulturi v svoji domovini Srbiji, a hkrati s svojimi »rukopeti« opozarjal na razvojni pot celotne jugoslovanske glasbene ustvarjalnosti.

Sredi in v drugi polovici XIX. stoletja, ko so se porajale narodne šole v glasbi jugoslovanskih narodov, ko se je pri Rusih pojavil Glinka, pri Poljakih Moniuszko, pri Čehih Smetana in pri Hrvatih Lisinski, se skromnim in čisto srbske umetniške glasbe v tej dobi pridružuje tudi zgodovinsko pomembni Mokranjac, ustvarjalni prispevek, ki je bil v njegovem življenju, a še bolj poglabljeno po njegovi smrti (1914), tisti trdni temelj, na katerem bo v veliki meri stonel nadaljnji razvoj narodne umetniške glasbe.

V tesnih političnih in družbenih razmerah tedanje Srbije, ki je še celo poganjati organizirano glasbeno življenje, je s solidnim strokovnim znanjem, ki ga je pridobil v Münchnu, v Rimu in Leipzigu, z lezono energijo vnesel v glasbeno življenje Beograda duha merila, ki so Beograd potegnili iz zaostalosti. Zlasti dva mementa sta pomembna o teh njegovih naporih: njegovo dirigentsko in pedagoško delo v Beograjskem pevskem društvu in njegov odločilni vloga v organiziranju prole glasbene šole v Srbiji »Srbske muzičke škole«.

Kot dirigent Beograjskega pevskega društva je pri pravi nastopil pred svoj zbor umetniške zahteve v evropskem merilu, ki jih je ob svoji dirigentski dejavnosti pečidel uresničil. Turneje Beograjskega pevskega društva pod njegovim umetniškim vodstvom po Nemčiji, Rusiji in Madžarski so bile prva tehtnejša srečanja naše ustvarjalne in reproduktivne glasbe z Evropo in prvo izredno prepričljiva uveljavitev le-te v velikih glasbenih središčih kot so Berlin, Leipzig, Dresden, Moskva, Petrograd in Budimpešta. Mokranjaceve turneje za Beograjskim pevskim društvom po jugoslovanskih deželah, ki so bile lekrat pod tujo oblastjo, so imele razen umetniškega tudi izredno narodno-političen pomen.

Z ustanovitvijo »Srbske muzičke škole« leta 1889 so bili postavljeni prvi temelji glasbenemu šolstvu v Srbiji. Ta šola je skupaj s pozneje ustanovljeno glasbeno šolo »Stanković« v starih desetletjih — vse do ustanovitve Glasbene akademije leta 1937 — oznažala glasbene delavce in ljubitelje glasbe ter nemalo srbskih glasbenikov in skladateljev, ki so imeli v Mokranju izvirnega vzgojitelja.

Delo Stevana Mokranjaca kot dirigenta, glasbenega pedagoga in organizatorja glasbenega življenja pa vendar ni moč primerjati z velikim in zgodovinsko pomembnim ustvarjalnim delom Stevana Mokranjaca kot skladatelja.

Čeprav je bilo njegovo skladateljsko delo izključno povezano z narodno melodijo, svetovno in duhovno, in so njegove izvirne skladbe kakorostno in količinsko sodile v njegovo postransko ustvarjalnost, je vendarle Mokranjac harmoniziraju narodne melodije največja in doslej še nedosežena vrednota srbske in jugoslovanske glasbe. V svojih »rukopetih« je genialnim občutkom velikega ustvarjalca in s tehničnim moštrstvom prav tako velikega mojstra, umel občutiti vso tisto globoko lepoto naše narodne melodije — bodi, da je šlo za srbske, bodi za makedonsko, bosnansko ali primorsko melodijo; le-to je preprosti obliki povezano o skladno celoto pozidil na visoki umetniški raven. Povezujoč moštarsko kompozicijsko-tehnične delave z ohranjenim izvirnim blagom je izposojeno narodno blago v svojih »rukopetih« vrnil narodu. Narod je o njih našel v megi sebe, sprejel jih je in globoko ozbiljil.

V tej neokrajni lepoti tesni povezanosti njegovih »rukopetov« z narodom vidimo zgodovinsko pomembno zapuščino Stevana Mokranjaca. Tem bolj, ker je bil krasnejši razvoj jugoslovanske glasbene ne le na področju zbirne glasbe, marveč tudi v širšem obsevu, v marsičem nadaljevanje idejno-estetske smeri, ki jo je Mokranjac začrtal o svojih »rukopetih«.

Prepričani smo, da bo letošnje leto minilo po vsej državi v spominu na velikega narodnega umetnika Stevana Mokranjaca. Vsa naša glasbena društva in ustanove ter vsa kulturno-umetniška društva bodo to stoletnico dostojno praznovala. Na nobudo Srbske akademije znanosti bo maja v Beogradu osrednja proslava stoletnice njegovega rojstva.

MIHAILO VUKDRAGOVIC

Venko Pilon: Studija Otona Zupančiča

Konec leta 1918 se je iz ruskega ujetništva vrnil v domovino mladi Pilon. Ze prihodnje leto je narislal to bežno sliko Otona Zupančiča, ko mu je bilo štirideset let. Pri vsej naglici je mladi umetnik, ki je komaj začel študirati, prav dobro domel značaj portretirance in ga s skopimi potezami svčnikla znal značilno in prepričevalno sveže upodobiti. Obžalovati ni treba, da Pilon nameravanega oljnega portreta našega velikega pesnika ni izvršil.

KULTURNE USTANOVE V PTUJU IN NJIH TEŽAVE

Svet za prosveto in kulturo pri ptujski občini je na svojo zadnjo sejo povabil predstavnike kulturnih ustanov v Ptuj, ki so svet seznanili z delom in težavami svojih ustanov. Na ta način so bili člani sveta seznanjeni s problematiko kulturnega udejstvovanja v Ptuj, ter sprejeli več pomembnih sklepov, ki bodo omogočili kulturnim ustanovam v Ptuj več razmaha pri delu.

MESTNO GLEDALIŠČE DELA V IZREDNO SLABIH POGOJIH

Gledališče v Ptuj je sprito tradicija, ki jo ima že iz predvojnih časov ter doseženih uspehov v povojnem gledališkem udejstvovanju bilo pred meseci preimenovano v pokleno. 27. decembra pa je prešlo v pristojnost ptujske občine. Statistični podatki o predstavah kažejo dovolj jasno napredek: v sezoni 1952-53 je bilo uprizorjenih 54 predstav, ki jih je obiskalo 13.372 gledalcev, v pretekli sezoni 1954-55 pa se je število predstav že tako povečalo, da so imeli 116 predstav, ki jih je videlo 25.117 ljudi. Mestno gledališče v letošnji sezoni kaže, da se bo po vsej verjetnosti tudi letos število predstav in gledalcev povečalo, saj ima gledališče 5 rednih abonmajev v Ptuj ter redne abonmaje v Majšperk, Ormož in Srednjo S. številnim gostovanjem je Mestno gledališče iz Ptuja preslo mejo ptujskega okraja in gostuje v Ljubljani, Kranju, Mariboru, na drugih krajih severne Slovenije. Nedvomno ima za dosežene uspehe velikega sluge maloštevilni igralni kolektiv,

ki dela pod težavnimi pogoji kot kateri drugi. Subvencije so bile majhne in tehnična oprema je tako nezadostna, da v mnogem skoduje kakovosti uprizoritev. Razen tega nima no dramaturga ne lektorja, niti ne zadostnega števila igralcev. Vse to sili upravniki odbora gledališča, da v tem pogledu uredi tudi prihodnje in notranjost repertoar dela, ki imajo samo eno sceno in malo število nastopajočih, kar pa ni ravno v prid repertoarju. Tudi stanje gledališke hiše v Ptuj zahteva nujna popravila in preureditve. V gledališču manjkajo osnovni prostori za udobnost občinstva: ni garderobe ne kladinice, ni bifeja in sanitarne naprave so zelo slabe. Razen tega se južni zid nagiba in po mnenju gradbenih strokovnjakov so nujna takojšnja popravila osteršja in celotne zgradbe.

Svet za prosveto in kulturo je sklenil predložiti ljudskemu odboru sklep, da se obenem s popravilom celotne zgradbe uredi tudi prihodnje in notranjost gledališča, ter da se v ta namen izdela potrebni načrti in predračuni. Preureditvi bo treba tudi dvorano, da bo imela 500 sedežev ter obnoviti oder in svetlobni park. Predstavniki ljudskega odbora so obljubili, da bo ta bo treba še najmanj 5 milijonov subvencij, da bi rešili osnovna vprašanja, ki ovirajo nadaljnje delo.

GLAVNA TEŽAVA MUZEJA V VZDRŽEVANJE KULTURNIH SPOMENIKOV

Mestni muzej v Ptuj ima dragoceno zbirko zgodovinskih predmetov

iz predzgodovinske, starorimske in staroslovenske dobe. Po svojem obsegu in važnosti je muzej splošnega pomena za republiko in državo. Glavna težava muzeja je vzdrževanje kulturnih spomenikov, ki jih je v ptujskem okraju 32. Gradovi v Murteh, Dornavi, pri Veliki Nedelji ter na Borlu so v dokaj dobrem stanju, vse drugače pa je pri ormoškem in ptujskem gradu. Ostršeje ptujskega gradu je v slabem stanju in so strokovnjaki že lani ugotovili, da ne bo vzdržalo večjega snega. Kolikšna škoda bi nastala, če bi se ostršeje podrla, je razumljivo! Kakor računajo bi popravilo grajske strehe veljalo 5 milijonov dinarjev. Grad je potreben tudi drugih popravil, vendar je trenutno najvažnejše očistiti grad v Ormožu, muzej pa za popravila nima sredstev. Svet za prosveto in kulturo je sklenil predložiti ljudskemu odboru priporočilo za dodelitev potrebne pomoči. Tretja seja Sveta za prosveto in kulturo pri ptujski občini je pokazala, da je pričel Svet uspešno in vsestransko reševati pereča vprašanja kulturnega in prosvetnega življenja v občini.

—mr

DNEVNE NOVICE

Na letošnjem novinarskem plesu, ki bo dne 11. februarja v vseh prostorih hotela Union, razen v vinskih kleti in v »Rožicah«, bodo sodelovali plesni orkester Radia Ljubljane pod vodstvom Bojana Adamiča, plesni ansambel pod vodstvom Srečka Dražila in Ronny jazz pod vodstvom ing. Dančija Pestotnika, ples pa bo vodil plesni mojster Adolf Jenko. Tudi s te strani bo torej novinarski ples na višku in nedvomno največja družabna prireditev v letošnji sezoni.

Svet za urbanizem Ljudske republike Slovenije ima svojo četrti sejo v ponedeljek, 23. januarja 1956 ob 10 v prostorih Kluba ljudskih poslancev v Ljubljani, Puharjeva ulica 13.

Za mesto asistenta za delovno pravo na pravnem oddelku pravno-ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani se je prijavil kandidat Ivan Svoboda. Njegovi biografi in bibliografiški podatki so objavljeni na oglasnih deskah pravnega oddelka.

Planinsko društvo Celje javlja, da je koda na Koroski od 18. januarja 1956 zaprta.

Geografsko društvo Slovenije sklicuje redni občni zbor v nedeljo, dne 22. januarja ob 9.30 v balkonski predavalnici Univerze. Dnevni red običajen.

Trdinova razstava v Narodni in univerzitetni knjižnici bo odprta od 24. januarja. Vstop prost.

OBJAVA

Zaradi izboljšanja elektroenergetske situacije ukinjamo z današnjim dnem spremembo delovnega časa prodajaln in ostalih podjetij, ki so bile objavljene z oddelkom Gospodarskega sveta Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Center z dne 9. jan. 1956. — Gospodarski svet OBLO Ljubljana-Center. — Isto objavljajo oddelki za gospodarstvo občinskih ljudskih odborov: Ljubljana-Bežigrad, Ljubljana-Mostje, Ljubljana-Polje, Ljubljana-Rudnik, Ljubljana-Siška, Ljubljana-St. Vid, Ljubljana-Vič.

PODALJŠANJE AVTOBUSNIH PROJEKTOV — KOZJE — KRŠKO

Od 23. januarja dalje vozi avtobus po temle voznem redu:

Proga Celje-Kozje-Podsreda

Odhod iz Celja 10.45, prihod v Celje 7.00, odhod iz Kozje 5.00, prihod v Kozje 18.45, odhod iz Podsrede 4.45, prihod v Podsredo 19.00. — Avtobus vozi vsak dan.

Proga Lesično-Kozje-Brestanica-Krško

Prihod Lesično 10.00, odhod Lesično 10.15, odhod Kozje 5.15, 12.15, prihod Kozje 9.45, 10.27, 18.45, prihod Senovo 8.35, 14.44, 17.45, odhod Senovo 6.30, 13.30, 16.00, prihod Krško 7.05, 14.05, odhod Krško 7.45, 14.05.

Avtobus vozi vsak dan.

»Avtobusni promet« — Celje.

Imaš težke noget? Dodaj kopeli »JELA« in občutek mladosti ti bo sledil življenje!

KONCERTI

Abonente modrega abonmaja prosimo, da pri koncertu Borovskega plačajo drugi obrok. Blagajna bo poslovala tudi med odmorom.

NAROCILNICA

Podpisani _____

kraj _____ ulica _____ pošta _____

naročam »Ljudsko pravico« in prosim, da mi jo začnete _____

redno pošiljati _____

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____

Podpis _____

Odrežite in nam pošljite _____

Čestitka

Tatjana Zorec iskreno čestitajo k njenemu prazniku prijateljice.

RADIO LJUBLJANA

Sporočila za soboto, 21. januarja

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00—6.20 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — 6.20 Naš predlog za vaš jedilnik — 6.25 Reklame — 6.35 Jutranji orkestralni spored — 7.10—7.30 Popevke za Montmartre — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.15 Lahke sporedne izjave Mariborski pihalni ansambel — 11.45 Pojte z nami, otroci! — 12.00 Lahke opoldanski glasbeni spored — 12.30 Kmečka univerza: Ing. Miran Veselič: Sodobna predelava grozdja in distribucija vina — 12.40 Dve operni uverturi — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Za prijetno razvedriljo — 14.20 Pionirski kotiček — 14.35 Zeleži ste — poslušajte! — 15.15 Igrajo solisti plesnega orkestra Radia Ljubljana — 15.30 Utrinki iz literature: Maksim Gorki o Leninu — 15.45 Igra orkestra Dumond — 16.00 Novi filmi — 16.10 Koncert po željah — 17.20 Zabavna in plesna glasba, vmes reklame — 18.00 Okno v svet: Nova žitnica v Srbiji — 18.15 Poje Ljubljanski komorni zbor — 18.35 Jezikovni pogovori — 18.50 V tempu počasnega valčka — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Veseli večer: »Ljubezen, nogomet 1. dr.« — 22.15—23.00 Oddaja za izseljence — na val 327,1 m — 23.15 do 23.00 UKV oddaja: Plesna glasba — 23.00—24.00 Oddaja za tujino — na val 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Novi slovenski grobovi na tujem

V Clevelandu so umrli: Marija Japelj, roj. Tomšič, doma iz Ljubljane, od kod je prišla v Ameriko pred 50 leti; Anton Miklavčič, star 78 let, doma iz vasi Vrh nad Krko na Dolenjskem in Franciška Krečič, stara 81 let, doma iz Ljubljane; v Barbetonu je umrl Franc Podobnik, star 67 let, doma od nekod s Primorskega; v Sheboyganu Franciška Dragan, roj. Kavčič, stara 74 let, doma iz Jošta pri Vrhniki; v Johnstownu pa Franc Prosen, star 83 let, doma iz St. Vida na Dolenjskem. Jožeta Vidmarja iz Desete vasi pri Žužemberku, o katerem smo že poročali, je v Clevelandu do smrti povzeli avto.

Umrlj so v Ljubljani

Jerica Hribšek, železnikarjeva 13, rojena 1889. Pogreb bo danes ob 15 na Viču.

Antonija Suhtaršič, Podmilščakova 7, rojena 1881. Pogreb bo danes ob 16 na Zalah.

ZAHVALA

Ob težki izgubi, ki nas je zadel s smrtjo naše ljube mame

Marije Kočar

roj. MLINAR

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam ob tej težki uri stali ob strani in nam kakorkoli pomagali. Posebno zahvalo smo dolžni tov. dr. Lahu za skrajno požrtvovalnost, s katero je zdravlil in vse do zadnje ure lajšal trpljenje naši nepozabni pokojnici, gospe Amon za pomoč ob smrtni uri, tajniku OLO Celje tova. Gorenjak in tov. prof. Ferincu za organizacijo pevcev ter zboru »Svoboda« za počastitev na zadnji poti, kakor vsem, ki so jo na to pot spremljali in ji darovali cvetje in slovo.

Celje, Nova Gorica, Velenje, 13. januarja 1956.

Družini Kočar in Rajer

GO-KO TABLETE

nepriljeten vonj.

Celiske vesti

Občni zbori gasilskih društev: Drumlje 21. januarja, Sentjur pri Celju 22. januarja ob 8.

CELJSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 21. jan. ob 20: Ivan Cankar: »Lepa Vida«. Premiera. Premierski abonma in izven.

Nedelja, 22. jan. ob 15.30: Iv. Cankar: »Lepa Vida«. Nedeljski abonma in izven.

KINO

»UNION«: Ameriški barvni film: »Poletno gostovanje«. Predstavi ob 18 in 20.

POROČILO

o gibanju prebivalstva v mestu Celju v času od 7. do 14. januarja 1956.

Rojeni: 23 dečkov in 23 deklic.

Poročili so se: Vladimir Težek, pekovski pomočnik iz Daniljeva Zupanca, frizerka, oba iz Celja; Anton Polak, skladiščni delavec in Alojzija Požar, kuharska pomočnica, oba iz Celja; Vincenc, Franc Venčeslav Lang, šef planskega oddelka in Ana Serdoner, namočnica, oba iz Celja.

Umrlj: Jurij Zolotar, kmet iz Zvodnega, star 78 let; Antonija Preložnik, gospodinja iz Stranice, stara 70 let; Antonija Kodar, gospodinja iz Celja, stara 69 let; Franciška Babji, upokojenka iz Celja, stara 79 let; Martin Knez, poljedelec iz Skofe, star 70 let.

VESTI IZ PTUJA

Dežurstvo lekarn: Od 22. do 28. januarja Zgornja mestna lekarna.

Zdravniška dežurna služba: Vsak dan od 16. do 7. jutraj, in sicer vse parne dneve v mesecu dr. Matko Murgo, Bežakova 8, v neparnih dneh pa dr. Franc Rakus, Ormoška c. 24.

Avtomoto društvo Ptuj ima v nedeljo, 22. januarja, ob 9 svoji redni občni zbor v Domu Zelnikarjev.

OKRAJNO GLEDALIŠČE

Sobota, 21. jan. ob 19.30: John Patrick: »Vroča kri«. Abonma in izven. — Gostovanje v Ljutomeru (Dom kulture). Prodaja vstopnic pri blagajni kina.

Nedelja, 22. jan. ob 14.30: John Patrick: »Vroča kri«. Izven. Gostovanje v Krizevcih pri Ljutomeru (Zadružni dom).

Torek, 24. jan. ob 19.30: Franz Streicher: »Kam iz zadreg«. Abonma in izven. Gostovanje v Ormožu. (Dom »Partizana«). Prodaja vstopnic pri trgovskem podjetju »Vzor«.

VESTI IZ TRBOVELJ

Kino »Svoboda-Center« predvaja do ponedeljka ameriški barvni film »Rapsodija«.

Kino »Svoboda II.« predvaja do ponedeljka poljski film »Zakladi«.

Kino »Svoboda-Zasavje« predvaja do ponedeljka francoski film »Umor«.

Potujoči kino »Svoboda« in prosvetni društvo predvaja ameriški film »Maja v tancih« v soboto ob 16, v Blanci in od 19 v Zabukovju; v nedeljo ob 10 v Artičah, ob 14 v Plečah in ob 18 na Kapelah; v ponedeljek ob 16.30 na Bukli in ob 19 na Raki; v torek ob 16.30 v Leskovcu pri Krškem in ob 19.30 v Velikem Podlogu.

VESTI IZ MARIBORA

Združenje rezervnih oficirjev občine Center-Maribor (bivši I. in II. rajon) obvešča vse svoje člane, da bo občni zbor združenja v nedeljo, dne 22. januarja ob 9 v prostorih OLO Maribor, Ulica heroja Staneta 1, soba št. 87. Udeležba je strogo obvezna, ker se bo razpravljalo o delu in novih nadlogah. S seboj prinesite člansko izkaznico in vabilo.

Odbor.

Umetnostna galerija. V nedeljo, dne 22. januarja 1956, bo ob 11 odprtitev razstave osnutkov za spomenik NOB v Mariboru, natislek, ki ga je razpisal OLO Maribor. Razstava bo odprta od 22. do vključno 29. januarja dnevno od 9—16. — Istočasno bo dopolnjen občinstvu tudi stalna galerijska zbirka z nekaterimi dopolnitvami. Po 29. januarju pa 3-krat tedensko, in to v torek in petek od 9—16, v nedeljo pa od 9—13.

DEŽURNA LEKARNA

Sobota, dne 21. januarja: lekarna »Pri gradu«, Partizanska cesta 1.

Nedelja, dne 22. januarja: lekarna »Studenti«, Gorkova ulica 18.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sobota, 21. jan. ob 19.30: Rossini: »Seviljski brivec«. Izven.

Nedelja, 22. jan. ob 15: Gotovac: »Ero z onega sveta«. Izven; ob 19.30: »Ci zoveš hujšiča«. Izven.

KINO

PARTIZAN: Jugoslov-norveški film: »Krvava pot«.

UDARNIK: Ameriški barvni film: »Mogambo«.

Poročili so se: Stefan Dreisbner, 25 let, monter — Stefanija Bedar, 20 let, brusilka; František Gernik, 39 let, minarški pomočnik — Marija Zgornik, 39 let, šivilja; Franc Hainc, 23 let, avtomobilnik — Marija Kurbus, 21 let, kuharica; Janez Horvat, 42 let, soboslikar — Marija Pokrivač, 25 let, poljska; Alojz Majcen, 23 let, zidar — Elizabeta Ciglar, 21 let, tkalica; Karl Marks, 25 let, žerjavotkalnik.

Umrli so: Ivana Lenarčič, 84 let, upokojenka; Franc Majcen, 59 let, čevljarški mojster; Ludvik Horvat, 51 let, poljski delavec; Rakičan, 51 let, Razbošček, 80 let, upokojenec; Anton Ramot, 56 let, upokojenec; Slavica, 51 let, upokojenka; Julijana Miklavčič, 72 let, gospodinja; Ivana Držan, 71 let, gospodinja; na Krevh, 23 let, hči posest. Troblice pri Slovenj Gradcu; Rozalija Pek, 79 let, upokojenka; Ivan Kurišič, 61 let, kleščarski mojster; Marija Pivec, 32 let, šodinja; Marija Pekar, 60 let, upokojenka.

VESTI IZ KRANJA

Gostovanje DPD »Svoboda«. Kratko bo v nedeljo, 22. januarja ob 16 in 19 z opereto »Oj, to letočno srce« in z dejavnih v domu Partizana Zelnikarjeva na našo domačo veselo opereto.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

Sobota, 21. jan. ob 20: Stephen Lachner: »Se bo sijalo sonce«. Red premierski in izven Premiera.

Nedelja, 22. jan. ob 18: St. Lachner: »Se bo sijalo sonce«. Izven in 21. podelje.

Torek, 24. jan. ob 20: St. Lachner: »Se bo sijalo sonce«. Red A in izven.

Sreda, 23. jan. ob 16: Vajsa Ocvirk: »Tretje letišče«. Red premierski in izven. Gostovanje v Skofji Loki.

Cetrtek, 26. jan. ob 18: St. Lachner: »Se bo sijalo sonce«. Red C in izven.

Nedelja, 29. jan. ob 16: Grimm-Skufca: »Janko in Metka«. Izven in 21. podelje.

KINO

»DOM«: Ameriški barvni film: »Cimerronska roža«. Predstavi ob 18 in 20.15.

»STORŽICE«: Ameriški barvni film: »Mogambo«. Predstave ob 15.50, 18 in 20.10. Brez tednika. Predstave so izpremenjene zaradi izredne dolžine filma. V glavni vlogi Clark Gable in Ava Gardner. — Ob 22 premiera ameriškega barvnega filma »Robert«. — »SVOBODA«: Ob 17 ameriški film: »Samotna zvezda«. V glavni vlogi Clark Gable in Ava Gardner. Ob 21 premiera franc. filma: »Aster Maurizius«.

VESTI Z ISEMNIC

MESTNO GLEDALIŠČE

Sobota, 21. jan. ob 19.30: Klavnd: »Krog s kredom«. Premiera.

Nedelja, 22. jan. ob 19.30: Klavnd: »Krog s kredom«. — Igra v petih dejanjih po kitajskem motivu. Režija Hinko Košak. Scena ing. arh. Moka.

KINO

»RADIO«: Angliški barvni film: »Skratna ravnina«. Predstavi ob 18 in 20.

»PLAVZ«: Ameriški barvni film: »Sein«. Predstavi ob 18 in 20.

KOROSKA BELA: Angliški barvni film: »Skratna ravnina«. Predstavi ob 19.

»Marcotti ni ničesar povedal,« je rekel Dumetrius. »Če bi bil kaj rekel, bi bil Keen že zdavnaj tu.«

Buchmann je nervozno hodil po sobi gor in dol.

Čez nekaj sekund je Dumetrius rekel:

»Reci Willyju, naj pride sem.«

Ko je Willy prišel, mu je Dumetrius rekel, naj stopi k pisalni mizi.

»Trgovina s potvornimi potnimi listi je bil dokaj naporen posel. Toda koristil nam je. Se strinjaš s tem, Willy?«

»Da.«

Dumetrius je vzel v roke neko fotografijo.

»Poznaš tegale?«

»To je Heinz Gassner.«

»Kje živi?«

»To ve Macinsky.«

»Misliš, da bo ustrezal?«

»Da. Zelo dobro se mu godi.«

»Imamo srečo, da lahko pokličemo Gassnerja, sicer bi morali poiskati na ulici kakega tujca.«

»Bo to tisti za Chautanda?« je vprašal Buchmann.

»Da. Če se nam posreči, pojedmo jutri na Portugalsko.«

»Chautanda bomo morali priveriti semkaj,« je rekel Buchmann.

»Toda samo zato, da bi videl Gassnerja. Kakor ostalim, ki smo jih pritihtapili sem, Gassnerju ne preostane nič drugega, kakor storiti tisto, kar mu ukazemo. Prišel bo sem. Ko pa bo zvedel, za kaj ga bomo uporabili, bo prepozno, da bi mogel ugovarjati. Zdjaj pa čuje, kako bomo opravili s Chautandom!«

Julien Chautand je prispel dopoldne. Dumetriusu in Malemu Willyju je sledil do sobice, v kateri je prej ležala Margaret Ridgewayeva. Zdjaj je na vojaški postelji ležal možič, star trideset let, redkih črnih las, z brki pod nosom. Imel je zaprte oči. Težko je dihal.

Posrečilo se mu je izustiti eno samo besedo.

»Kaj je rekel? Dumetrius?«

»Ne. Chautand.«

»Kaj?«

»Slišati je bilo tako — Chautand.«

Prispel je policijski avtomobil in dva uniformirana policaja sta stopila v stanovanje. Keen je pustil enega policaja pri detektivu Scotland Yarda, drugega pa je vzel s seboj. Odpeljala sta se do ulice, ob kateri so stale visoke hiše, zatem pa v ozko uličico.

Na strehi druge hiše, ki sta jo preiskala, sta našla dva prazna naboja. Keen je poslal policaja, naj pazi na njegov avtomobil, sam pa odšel v svojo pisarno. Nekaj ur je iskal po kartotekah in poročilih, toda nikjer ni bilo omenjeno ime Chautand.

Rudolf Buchmann je zmečkal jutranjike in pogledal Dumetriusa.

»Še danes moraš iti od tod!«

Dumetrius je pregledoval fotografije na Buchmannovi pisalni mizi.

»Morda jim je Margaret Ridgewayeva kaj povedala,« je rekel Buchmann in dvignil s tal kepo zmečkanih črnih črnih.

»Kakorkoli že — tu ostanem.«

»V eni uri bi lahko odšel od tod in zabrisal za seboj vse sledi.«

»Ne nameravam oditi — vsaj za zdaj.«

»Morda Marcotti ni takoj umrl! Najmanjša napaka pri streljanju iz tiste daljave... morda je še živel toliko časa, da je povedal vse, kar je vedel!«

Dumetrius ga je pogledal.

»Buchmann, obvladaj se ali pa drži jezik za zobmi!«

»Ampak Marcotti!«

»Halo?« je zaslišal Marcottijev glas.

»Marcotti,« je rekel Dumetrius. »Veliko presenečenje te čaka. Ostanj tam, kjer si.«

Malone isti hip je zaslišal oster pok, zatem pa še enega. Dumetrius je odložil slušalko in odhitel k avtomobilu. Willy je z višine desetih metrov skočil s požarne lestve na zemljo. Potrepljal je škalo za violino.

»Natančno v srce,« je rekel Willy. »Dvakrat.«

Skočila sta v Buchmannovo zeleno limuzino. Dumetrius je obrnil avtomobil. Preko trga Sloan sta se počasi vračala v sanatorij Keen je pohitel v hišo, brž ko je zaslišal prvi strel. Detektiv Scotland Yarda je takoj odprl vrata. Keen je opazil Marcottija, ležečega na tleh z obrazom navzdol.

»Spustite rolete!« je vzkliknil Keen. Zatem je obrnil Marcottija. Ena krogla ga je zadela točno v sredino prsi, druga pa nad srcem.

Detektiv Scotland Yarda je zaključil telefonski pogovor in pokleknil zraven Keena.

»V tretjem nadstropju smo. Na nasprotni strani je park. Nobenih hiš ni...«

»Toda oni so vendarle našli kraj, od kod so streljali!«

Keen je stopil k oknu in pokukal skozi rolete.

»Ena izmed tistih treh hiš na oni strani parka,« je rekel. »Je Marcotti takoj umrl?«

»Halo?« je zaslišal Marcottijev glas.

»Marcotti,« je rekel Dumetrius. »Veliko presenečenje te čaka. Ostanj tam, kjer si.«

Malone isti hip je zaslišal oster pok, zatem pa še enega. Dumetrius je odložil slušalko in odhitel k avtomobilu. Willy je z višine desetih metrov skočil s požarne lestve na zemljo. Potrepljal je škalo za violino.

»Natančno v srce,« je rekel Willy. »Dvakrat.«

Skočila sta v Buchmannovo zeleno limuzino. Dumetrius je obrnil avtomobil. Preko trga Sloan sta se počasi vračala v sanatorij Keen je pohitel v hišo, brž ko je zaslišal prvi strel. Detektiv Scotland Yarda je takoj odprl vrata. Keen je opazil Marcottija, ležečega na tleh z obrazom navzdol.

»Spustite rolete!« je vzkliknil Keen. Zatem je obrnil Marcottija. Ena krogla ga je zadela točno v sredino prsi, druga pa nad srcem.

Detektiv Scotland Yarda je zaključil telefonski pogovor in pokleknil zraven Keena.

»V tretjem nadstropju smo. Na nasprotni strani je park. Nobenih hiš ni...«

»Toda oni so vendarle našli kraj, od kod so streljali!«

Keen je stopil k oknu in pokukal skozi rolete.

»Ena izmed tistih treh hiš na oni strani parka,« je rekel. »Je Marcotti takoj umrl?«

»Halo?« je zaslišal Marcottijev glas.

»Marcotti,« je rekel Dumetrius. »Veliko presenečenje te čaka. Ostanj tam, kjer si.«

Malone isti hip je zaslišal oster pok, zatem pa še enega. Dumetrius je odložil slušalko in odhitel k avtomobilu. Willy je z višine desetih metrov skočil s požarne lestve na zemljo. Potrepljal je škalo za violino.

»Natančno v srce,« je rekel Willy. »Dvakrat.«

Skočila sta v Buchmannovo zeleno limuzino. Dumetrius je obrnil avtomobil. Preko trga Sloan sta se počasi vračala v sanatorij Keen je pohitel v hišo, brž ko je zaslišal prvi strel. Detektiv Scotland Yarda je takoj odprl vrata. Keen je opazil Marcottija, ležečega na tleh z obrazom navzdol.

»Spustite rolete!« je vzkliknil Keen. Zatem je obrnil Marcottija. Ena krogla ga je zadela točno v sredino prsi, druga pa nad srcem.

Detektiv Scotland Yarda je zaključil telefonski pogovor in pokleknil zraven Keena.

»V tretjem nadstropju smo. Na nasprotni strani je park. Nobenih hiš ni...«

»Toda oni so vendarle našli kraj, od kod so streljali!«

Keen je stopil k oknu in pokukal skozi rolete.

»Ena izmed tistih treh hiš na oni strani parka,« je rekel. »Je Marcotti takoj umrl?«

»Halo?« je zaslišal Marcottijev glas.

»Marcotti,« je rekel Dumetrius. »Veliko presenečenje te čaka. Ostanj tam, kjer si.«

Malone isti hip je zaslišal oster pok, zatem pa še enega. Dumetrius je odložil slušalko in odhitel k avtomobilu. Willy je z višine desetih metrov skočil s požarne lestve na zemljo. Potrepljal je škalo za violino.

»Natančno v srce,« je rekel Willy. »Dvakrat.«

Skočila sta v Buchmannovo zeleno limuzino. Dumetrius je obrnil avtomobil. Preko trga Sloan sta se počasi vračala v sanatorij Keen je pohitel v hišo, brž ko je zaslišal prvi strel. Detektiv Scotland Yarda je takoj odprl vrata. Keen je opazil Marcottija, ležečega na tleh z obrazom navzdol.

»Spustite rolete!« je vzkliknil Keen. Zatem je obrnil Marcottija. Ena krogla ga je zadela točno v sredino prsi, druga pa nad srcem.

Detektiv Scotland Yarda je zaključil telefonski pogovor in pokleknil zraven Keena.

»V tretjem nadstropju smo. Na nasprotni strani je park. Nobenih hiš ni...«

»Toda oni so vendarle našli kraj, od kod so streljali!«

Keen je stopil k oknu in pokukal skozi rolete.

»Ena izmed tistih treh hiš na oni strani parka,« je rekel. »Je Marcotti takoj umrl?«

»Halo?« je zaslišal Marcottijev glas.

»Marcotti,« je rekel Dumetrius. »Veliko presenečenje te čaka. Ostanj tam, kjer si.«

Malone isti hip je zaslišal oster pok, zatem pa še enega. Dumetrius je odložil slušalko in odhitel k avtomobilu. Willy je z višine desetih metrov skočil s požarne lestve na zemljo. Potrepljal je škalo za violino.

»Natančno v srce,« je rekel Willy. »Dvakrat.«

Skočila sta v Buchmannovo zeleno limuzino. Dumetrius je obrnil avtomobil. Preko trga Sloan sta se počasi vračala v sanatorij Keen je pohitel v hišo, brž ko je zaslišal prvi strel. Detektiv Scotland Yarda je takoj odprl vrata. Keen je opazil Marcottija, ležečega na tleh z obrazom navzdol.

»Spustite rolete!« je vzkliknil Keen. Zatem je obrnil Marcottija. Ena krogla ga je zadela točno v sredino prsi, druga pa nad srcem.

Detektiv Scotland Yarda je zaključil telefonski pogovor in pokleknil zraven Keena.

»V tretjem nadstropju smo. Na nasprotni strani je park. Nobenih hiš ni...«

»Toda oni so vendarle našli kraj, od kod so streljali!«

Keen je stopil k oknu in pokukal skozi rolete.

»Ena izmed tistih treh hiš na oni strani parka,« je rekel. »Je Marcotti takoj umrl?«

»Halo?« je zaslišal Marcottijev glas.

»Marcotti,« je rekel Dumetrius. »Veliko presenečenje te čaka. Ostanj tam, kjer si.«

Malone isti hip je zaslišal oster pok, zatem pa še enega. Dumetrius je odložil slušalko in odhitel k avtomobilu. Willy je z višine desetih metrov skočil s požarne lestve na zemljo. Potrepljal je škalo za violino.

»Natančno v srce,« je rekel Willy. »Dvakrat.«

Skočila sta v Buchmannovo zeleno limuzino. Dumetrius je obrnil avtomobil. Preko trga Sloan sta se počasi vračala v sanatorij Keen je pohitel v hišo, brž ko je zaslišal prvi strel. Detektiv Scotland Yarda je takoj odprl vrata. Keen je opazil Marcottija, ležečega na tleh z obrazom navzdol.

»Spustite rolete!« je vzkliknil Keen. Zatem je obrnil Marcottija. Ena krogla ga je zadela točno v sredino prsi, druga pa nad srcem.

Detektiv Scotland Yarda je zaključil telefonski pogovor in pokleknil zraven Keena.

»V tretjem nadstropju smo. Na nasprotni strani je park. Nobenih hiš ni...«

»Toda oni so vendarle našli kraj, od kod so streljali!«

Keen je stopil k oknu in pokukal skozi rolete.

»Ena izmed tistih treh hiš na oni strani parka,« je rekel. »Je Marcotti takoj umrl?«

»Halo?« je zaslišal Marcottijev glas.

»Marcotti,« je rekel Dumetrius. »Veliko presenečenje te čaka. Ostanj tam, kjer si.«

Malone isti hip je zaslišal oster pok, zatem pa še enega. Dumetrius je odložil slušalko in odhitel k avtomobilu. Willy je z višine desetih metrov skočil s požarne lestve na zemljo. Potrepljal je škalo za violino.

»Natančno v srce,« je rekel Willy. »Dvakrat.«

Skočila sta v Buchmannovo zeleno limuzino. Dumetrius je obrnil avtomobil. Preko trga Sloan sta se počasi vračala v sanatorij Keen je pohitel v hišo, brž ko je zaslišal prvi strel. Detektiv Scotland Yarda je takoj odprl vrata. Keen je opazil Marcottija, ležečega na tleh z obrazom navzdol.

»Spustite rolete!« je vzkliknil Keen. Zatem je obrnil Marcottija. Ena krogla ga je zadela točno v sredino prsi, druga pa nad srcem.

Detektiv Scotland Yarda je zaključil telefonski pogovor in pokleknil zraven Keena.

»V tretjem nadstropju smo. Na nasprotni strani je park. Nobenih hiš ni...«

»Toda oni so vendarle našli kraj, od kod so streljali!«

Keen je stopil k oknu in pokukal skozi rolete.

»Ena izmed tistih treh hiš na oni strani parka,« je rekel. »Je Marcotti takoj umrl?«

»Halo?« je zaslišal Marcottijev glas.

»Marcotti,« je rekel Dumetrius. »Veliko presenečenje te čaka. Ostanj tam, kjer si.«

Malone isti hip je zaslišal oster pok, zatem pa še enega. Dumetrius je odložil slušalko in odhitel k avtomobilu. Willy je z višine desetih metrov skočil s požarne lestve na zemljo. Potrepljal je škalo za violino.

»Natančno v srce,« je rekel Willy. »Dvakrat.«

Skočila sta v Buchmannovo zeleno limuzino. Dumetrius je obrnil avtomobil. Preko trga Sloan sta se počasi vračala v sanatorij Keen je pohitel v hišo, brž ko je zaslišal prvi strel. Detektiv Scotland Yarda je takoj odprl vrata. Keen je opazil Marcottija, ležečega na tleh z obrazom navzdol.

»Spustite rolete!« je vzkliknil Keen. Zatem je obrnil Marcottija. Ena krogla ga je zadela točno v sredino prsi, druga pa nad srcem.

Detektiv Scotland Yarda je zaključil telefonski pogovor in pokleknil zraven Keena.

»V tretjem nadstropju smo. Na nasprotni strani je park. Nobenih hiš ni...«

»Toda oni so vendarle našli kraj, od kod so streljali!«

Keen je stopil k oknu in pokukal skozi rolete.

»Ena izmed tistih treh hiš na oni strani parka,« je rekel. »Je Marcotti takoj umrl?«

»Halo?« je zaslišal Marcottijev glas.

»Marcotti,« je rekel Dumetrius. »Veliko presenečenje te čaka. Ostanj tam, kjer si.«

Malone isti hip je zaslišal oster pok, zatem pa še enega. Dumetrius je odložil slušalko in odhitel k avtomobilu. Willy je z višine desetih metrov skočil s požarne lestve na zemljo. Potrepljal je škalo za violino.

»Natančno v srce,« je rekel Willy. »Dvakrat.«

Skočila sta v Buchmannovo zeleno limuzino. Dumetrius je obrnil avtomobil. Preko trga Sloan sta se počasi vračala v sanatorij Keen je pohitel v hišo, brž ko je zaslišal prvi strel. Detektiv Scotland Yarda je takoj odprl vrata. Keen je opazil Marcottija, ležečega na tleh z obrazom navzdol.

»Spustite rolete!« je vzkliknil Keen. Zatem je obrnil Marcottija. Ena krogla ga je zadela točno v sredino prsi, druga pa nad srcem.

Detektiv Scotland Yarda je zaključil telefonski pogovor in pokleknil zraven Keena.

»V tretjem nadstropju smo. Na nasprotni strani je park. Nobenih hiš ni...«

»Toda oni so vendarle našli kraj, od kod so streljali!«

Keen je stopil k oknu in pokukal skozi rolete.

»Ena izmed tistih treh hi

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »SLOGA«

Premiera madžarskega barvnega filma

Glavo kvišku

Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 19 matineja istega filma. V glavni vlogi Kalman Latabar in Violette Rerrati. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

»KINO VICA«

Premiera ameriškega filma

Trinajsta ura

Teknik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Peter Lawford in Dawn Addams. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »UNION«: Amer. barvni film: »Ljubim Melvina«. Teknik: Filmske novice št. 2. Predstave ob 18, 19 in 21. Ob 22 premiera amer. filma: »Rumeno nebo«. V glavni vlogi Gregory Peck in Anne Baxter.

KINO »KOMUNA«: Ameriški film: »Bojišče«. Teknik: Filmske novice št. 2. Predstave ob 18, 19 in 21. V glavni vlogi Van Johnson in Danneberg. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SOCA«: Ital. film: »Oprosti mi, brez tečnika«. Predstave ob 18, 19 in 21. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.

KINO »LITOSTROJ«: Ameriški barvni film: »Skandal v Seuriju«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave.

MLADINSKI KINO, Kotnikova št. 8 predvaja za mladino od 8-16 leta barvna filma: »V dolini bobrov« in »Na pol orala zemlje«. Predstavi ob 10 in 15. Popoldanska predstava razprodana. Skupinske rezervacije v Domu »Maksa Perca«, Slomškova 22 vsak dan od 8-9.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film

Pogumen kot Lassie

V glavni vlogi Elisabeth Taylor, Frank Morgan in Tom Drake. Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Danes zadnjič. Jutri ameriški barvni film: »Pas za pištolo«.

KINO »ŠISKA«

Ameriški film

»GOSPA MINIVER«

V glavni vlogi Walter Pidgeon in Greer Garson. Predstave ob 15.45, 18 in 20.15. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

»METALNA« TOVARNA KONSTRUKCIJ IN STROJNIH NAPRAV

MARIBOR — TEZNO

išče:

GLAVNO TAJNICO UPRAVE PODJETJA

Pogoji: perfektna stenodaktilografinja z znanjem tujega jezika in daljšo prakso na podobnih delovnih mestih.

GLAVNEGA KALKULANTA MATERIALA

Pogoji: tehnik s prakso in veseljem do kalkulacije materiala.

Nastop službe takoj, oziroma po dogovoru. Pismene ponudbe ali osebni dogovor v upravi podjetja.

M 52

ZDRAVSTVENI DOM

SEVNICA

razpisuje sledeča mesta za:

računovodjo sanitarnega tehnika
šoferja za rešilni avto
hišnika

Plača po tarifnem pravilniku.

221

OKRAJNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE V KOPRU

razpisuje mesto

PRAVNEGA REFERENTA

z dovršeno pravno fakulteto. — Plača po uredbi s posebnim dodatkom. Pismene ponudbe poslati na Upravo zavoda do 31. januarja 1956.

223

SPREJMEMO:

KOMERCIALISTA

z večletno prakso, po možnosti s fakultetno izobrazbo

FINANČNO

KNJIGOVODKINJO

po možnosti s prakso

Plača po dogovoru. Nastop službe takoj. — Pošljite pismene ponudbe ali pa se zglasite osebno.

Tobačna tovarna
v Ljubljani

225

MLINSKO PODJETJE — Maribor

MELJSKA CESTA 19

PRODA

naslednja rabljena osnovna sredstva:

31 raznih sušilnic

4 stroje za izdelavo testenin

2 elektromotorja (44 in 25 PS)

mlinsko dvigalo na transmisijski pogon

šestdelno plansko sežalo (Luther)

razni pisarniški inventar

razne jermenice (litoželezne in lesene)

in drug pomožni mlinski material

Omenjena rabljena osnovna sredstva so na vpogled vsak dan od 7. do 12 ure na sedežu podjetja.

M 54

PRODAJALCA (kolporterja)

za prodajanje »LJUDSKE PRAVICE« v večernih urah sprejmemo.

UPRAVA

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

»PIONIR«
NOVO MESTO

PRODA:

● montažno barako

dobro ohranjeno v izmeri 26,90 x 10,79 m z dvema večjima in štirimi manjšimi prostori

● 2 Diesel lokomotivi

»DJURO DJAKOVIČ«, licenca Jenbac, vlečna sila 900/500 kg za tir 600 mm, motor 20 KS, teža 3800 kg

● večje število betonskih mešalcev

150 do 250 litrov, brez pogonskih motorjev

● 2 montažni igli

izdelek »METALNA«, Maribor, dvizna višina 24 m, nosilnost 6 ton, brez vitla

● 4 elektromotorje

3,7 kW, 24 kW z 1400 obrati

● avtomat za brušenje žag

● 2 stroja za valjanje pločevine

KLEPARKE — dolžina 2 m in 1 m

● aparat za brizganje hladne bitumenske emulzije 100%

● peč za emulzijo

izdelek »FARGAM«, 100%

● 7 vrtnih rudarskih kladiv

izdelek »TAM« Maribor, 100%

● 15 vrtnih kladiv RK 19

z močnim izpuhom — izdelek ŽELEZARNE RAVNE

● »Vitlo«, 3 tone

s tračno zavoro, malo rabljeno

● diferencial »ŠKODA«

5 ton, brez pol-osi

● ohišje prednjega diferenciala »Federal«

● blok »TATRA«

4 cilindrski za 1,5 tone

● šasijo »JEP« traktor

Vse informacije dobite na direkciji podjetja Novo mesto — Tavčarjeva 12. — SGP »PIONIR« NOVO MESTO

N 19

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA
PRI OBČINSKEM LJUDSKEM ODBORU VIDEM-KRŠKO

razpisuje

naslednja delovna mesta za:

PRAVNEGA REFERENTA

POGOJ: pravna fakulteta

GRADBENEGA REFERENTA

POGOJ: gradbena fakulteta ali Srednja tehniška šola, 6-letna strokovna praksa in opravljen strokovni izpit

MESTO V REFERATU ZA KNJIGOVODSTVO
PRI UPRAVI ZA DOHODKE

POGOJ: Srednja ekonomska šola ali nižja strokovna izobrazba s potrebno prakso in opravljenim strokovnim izpitom

TRŽNEGA NADZORNIKA

POGOJ: Srednja ekonomska šola ali nižja strokovna izobrazba s 3-letno prakso in opravljenim strokovnim izpitom

ŠEFA KRAJEVNEGA URADA ZDOLE

POGOJ: srednja strokovna izobrazba s potrebno prakso v upravnih službi

FINANČNEGA NADZORNIKA

POGOJ: Srednja ekonomska šola ali nižja strokovna izobrazba s 6-letno prakso v finančnih poslih

STROJEPISE

POGOJ: dvoletna administrativna šola ali nižja strokovna izobrazba z znanjem stenografije

Za pravnega referenta in gradbenega referenta osnovna plača po uredbi in dopolnilna plača do 10.000 din ali po dogovoru. Samska stanovanja zagotovljena, družinska stanovanja po dogovoru.

Za tržnega nadzornika in finančnega nadzornika plača po uredbi in dopolnilna plača do 4000 din.

Za šefa Krajevnega urada Zdole in referenta za davčno knjigovodstvo plača po uredbi in dopolnilna plača do 3000 din.

Prošnje s priloženim življenjepisom je vložiti na Občinski ljudski odbor Videm-Krško do 15. februarja 1956.

222

Podjetje v gradnji »JUGOVISKOZA« v Loznici

RAZPISUJE

LICITACIJO

s pismenimi ponudbami za izvedbo montažnih del v električni, in sicer:

● 3 turboagregatov ter električnega razvodnika 35,6 in 0,4 kW s komandno mizo

Licitacija bo dne 14. februarja 1956 ob 10. uri v tovarni »JUGOVISKOZA« v Loznici.

Vsa tehnična in druga dokumentacija je na ogled v podjetju v Loznici ter pri »ENERGOPROJEKTU« v Beogradu, Brankova 25/V, soba št. 12, kjer si jo lahko tudi nabavite.

Interesenti za licitacijo morajo poslati pismene ponudbe ter tem predložiti:

- pismene izjave, da poznajo licitacijske pogoje;
- potrdilo o položeni kavci pri Narodni banki v višini 2 % proračunskega zneska;
- dokaz o registraciji podjetja
- reference.

PRORAČUNSKI ZNESEK JE 55.000.000 din

Pismene ponudbe lahko pošljete za vsa zgoraj omenjena dela ali ločeno za turbogeneratorje in električni del.

Pismene ponudbe pošljite na naslov »JUGOVISKOZA« — Loznica v zapečateni kuverti ali jih izročite neposredno najkasneje do 10. ure na dan licitacije.

420

OBJAVA

Na osnovi tarifnega pravilnika

ŽELEZARNE JESENICE

za leto 1955, člen 46, pozivamo vse delavce in uslužbence, ki so prekinili službeno razmerje v letu 1955, da dvignejo

delež od dobička

Skladno s členom 44 tarifnega pravilnika so na delež dobička upravičeni vsi delavci in uslužbeni:

- ki so bili v letu 1955 zaposleni najmanj 9 mesecev in jim je delovno razmerje prenehalo zaradi njihove odpovedi,
- ki so bili v letu 1955 zaposleni najmanj 6 mesecev in jim je delovno razmerje prenehalo zaradi odpovedi podjetja, upokojitve, smrti, odsluženja kadrovskega roka itd.

Do deleža pri dobičku niso upravičeni tisti delavci, ki jim je delovno razmerje prenehalo:

- zaradi disciplinskega ali sodno kaznivega dejanja;
- ali so brez odpovedi zapustili delo.

Zahtevki delavca in uslužbenca zapadejo v treh mesecih od objave tega poziva.

224

Rudniki in topilnica
antimona in svinca
Zajača

razpisujejo

NATEČAJ

za sprejem v službo, in sicer:

- 2 RUDARSKIH INŽENIRJEV po možnosti s prakso
- DIPLOMIANEGA PRAVNIKA
- 4 JAMSKIH NADZORNIKOV s šolo in prakso
- 3 RUDARSKIH ali TEHNOLOŠKIH TEHNIKOV
- EKONOMISTA s srednjo strokovno izobrazbo, po možnosti s prakso

Samska in družinska stanovanja zagotovljena. — Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru. — Prošnje pošljite na gornji naslov s kratkim opisom dosedanjega službovanja in s kratkim življenjepisom.

203

Orjaški kip faraona

RAMZESA II

so
prepeljali s
posebnim vozilom
iz Memphisa v Kairo

Ramzesov kip leži v senci palm

Veliko pozornost je vzbudil v Egiptu prevoz 70 ton težkega orjaškega kipa faraona Ramzesa II. iz Memphisa v Kairo, kjer so ga postavili na zelo prometnem kraju pred glavno železniško postajo. Kip je izdelan iz črnega granita, ki so ga nalomili v kamnolomu pri Asuanu. Okrog leta 1200 pred našim štetjem so morali sužnji, ta granit prepeljati na lesnih sanelih, podloženih z okroglim lesom. Lahko si mislimo, kako naporno je bilo to delo. Toda v starem Egiptu so morali sužnji opravljati še naporejša dela. Kar pomislimo na velike piramide. Celo zdaj je zadeval prevoz tako velikanskega kipa iz Memphisa v Kairo na velike težave. Ker v vsem Egiptu niso mogli dobiti ustreznega vozila, so ga morali dati na razpolago Angležem iz svojih vojaških zalog, ki so se ostale na področju Sueškega prekopa.

Kip Ramzesa II. je stal prvotno pred nekim templjem Memphisu, pozneje pa se je pognel v močvirje, iz katerega so ga dvignili šele leta 1888. Egiptovska vlada upa, da bo ta kip pred

glavno železniško postajo v Kairu velika privlačnost za tujce. Faraon Ramzes II. je imel v zgodovini Egipta vodilno vlogo. Vlada je od leta 1292 do 1225 pred našim štetjem. V tem času je bila zlati gradbeni dejavnost v Egiptu zelo živahna. Ramzes II. je začel med drugim graditi prekop med Sredozemskim in Rdečim morjem. Težka dela so morali opravljati pri tem židje. Zgraditi je dal tudi več arhitektonsko pomembnih poslopij. Ta faraon je imel 111 sinov in 59 hčera. Svoje ime je dal ovekovečiti v nešteti

napisih na obeliskih, stebričkih in v templjih.

Mumijo tega faraona so našli že leta 1881 pri Tebah in jo leta 1886 spravili v Egiptovski muzej v Kairu. Pred nekaj leti pa se je zgodilo s to mumijo nekaj čudnega. Obiskovalci muzeja so se zgrozili, ko so opazili, da je mrtvi vladar nenadoma ukazujoče dvignil roko, ko da hoče pregnati iz dežele radovedne tujce. Šlo pa je

samo za naravni pojav. Skozi okno muzejske dvorane je namreč sijalo sonce in pod vplivom vročih žarkov se je skrčila muskulatura v ramenih. Tako se je roka sama po sebi dvignila. Vendar pa so spričo tega kip odstranili iz muzeja in ga spravili v mavzolej, ki se jim je zdel primernejši za mrtvega faraona. Tam naj bi preživel nadaljnja stoletja, če se ne bo zgodilo z njim nič izrednega.

MIKROBI

sovražniki
obleke in
perila

S TEM
VPRASANJEM SE
BO UKVARJAL
NEMSKI
RAZISKOVALNI
INŠTITUT
ZA OBLAČILNO
PSIHOLOGIJO

Londonški časnik
»Daily Sketch« je
sliko, ki jo ob-
javljamo, nagra-
dil kot najboljšo
v letu 1955. Slika
kaže mater in hči,
ki čakata
angleško princeso
Margareto.

V južnonemškem gradu Hohenstein se je nastanil raziskovalni inštitut za oblačilno psihologijo. Ob podpori nemške tekstilne industrije bo proučeval vlogo med obleko in zdravjem. Ta dela so napotila v inštitutu zaposlene raziskovalce na lov na mikrobe. Proučevanje tekstilij je povezano z bakterijami toliko, ker žive ti mikroorganizmi na človeškem telesu in napadajo blago. Znatno del krivde, da se obleka, zlasti pa perilo obrabi, je treba posredno ali neposredno pripisati mikrobom. Tu gre za važno higiensko in narodnogospodarsko vprašanje.

Nič novega ni več, da pridejo bakterije in plesni na blago predvsem z znojem, ki ga izloča koža. Raziskave v omenjenem nemškem inštitutu so pokazale, da volnenih vlaknen ne napada znoj kot takšen, marveč bakterije, zlasti tako imenovani mikrokoki. Globoko v porah človeške kože tiči 21 različnih vrst mikrobov, med njimi sedem vrst mikrokokov. Koža jih izloča z znojem. Na vseh delih telesa pa mikrobi niso naseljeni enako. Pod pazduhami se drže večinoma koki in njihovi sorodniki »tridimenzionalni« sarosini. Palčaste bakterije pa se najraje drže tam, kjer imajo velik dotok čistega zraka. Glavni povzročitelj plesni in gnitja je zelo razširjena bakterija proteus vulgaris, ki napada beljakovine, lahko pa povzroča tudi bolezen.

Bakterije razkrajajo vlakna. Mikrobi se množijo tako hitro, da se njih število v pičle pol ure podvoji. Tekstilije uničujejo torej ne le temeljito, marveč tudi zelo hitro.

Mikrobom je treba tudi pripisati, da ima na pr. človeški znoj neprijeten duh. Neprijetni duhovi človeškega telesa se razvijajo šele

po razkrajanju, pri katerem sodelujejo mikrobi. Na omenjenem inštitutu so ugotovili, da se začne znoj razkrajati pod vplivom kvasa. Že omenjeni proteus vulgaris razkrajajo odmrle ostanke kože in razjede volneno obleko. Zanimivo je, da se bombaževine ne dotakne. Tudi drugi kožni mikrobi ne napadajo te tkanine iz celuloze. Tudi perlon in nylon jim kljubujeta.

NA KRATKO ...

KROMPIR DRAŽJI OD PURANOV. Angleška poljela je ugotovila, da so tatovi letos za Novo leto krađli bolj krompir kakor purane. Ko so nekatero na polje vprašali, zakaj so se v tatvini preusmerili, so odgovorili, da je krompir zdaj dražji od puranov, razen tega pa ga je lažje ukrasti, ker ne raga.

ČUDNO ODLIKOVANJE. Francoski generalni konzul v Ženevi je podell švicarski upravitelj gledališča Fabien Fabyjev red »Akademske palme«. Ko pa je po slovesnosti odšla iz poslopija, odlikovanja ni več imela. Generalni konzul jo je namreč prosil, naj mu ga vrne, ker je edini primer, s katerim bi moral odlikovati še druge odlikovance.

PROIZVODNJA JEKLA V VELIKI BRITANJI. Angleška Jeklarska Industrija je izdelala lani nad 20 milijonov jekla ali 1.250.000 ton več kakor predlanskim.

LETALSKI KOMPASI NA LETALIH ANTARKTIČNE ODPRAVE

Neka angleška tvrdka je opremila dve letali in dva kamiona transantarktične odprave z letalskimi kompasi. Kamiona bosta imela po en kompas. Ti kompasi so zlasti primerni za uporabo pri nizki temperaturi. V tovarni so jih preizkusili pri temperaturi -40 °C. Kompasi imajo posebne naprave, ki preprečijo vpliv magnetnega polja na južnih področjih. Glavni kompas odprave, po katerem bodo naravnali vse ostale, je srednje velik in bo pomagal pri dviganju in spuščanju letal tudi v dolgih urah polarne teme na antarktičnem področju.

Nevaren polet

Malo je manjkalo, da se šest ameriških mornariških letalcev v

Antarktiki ni posrečilo. Letali so nad širo no ledeno pustnjo in zbirali podatke za bližnjo ameriško antarktično odpravo. Nenadoma je en motor odpovedal, in sicer v trenutku, ko je letelo letalo nad 3500 m visoko, z ledom pokrito gorsko planoto. Z največjo težavo je pilot obdržal letalo v zraku in dosegel z zadnjimi rezervami goriva oporišče. Iz letala so namreč pometali vse odvečno opremo, vsevsi radarske naprave, filmske kamere in radijske aparate. Piloti pripovedujejo, da so bili že pripravljeni na prisilni pristanek in na naporno pot nazaj v taborišče. Rešitev v višini 3500 m bi bila zelo dvomljiva.

SKOZI SNEG IN VIHAR

Ris: **MARIAN VMALETTI**
in **VIKTOR GRAD**

46. Eden izmed reševalcev je snei sručke in se prekopaval čez prvo polomljeno drevo. »Fantje, takole bi šlo. Niti ne vdira se ne preveč.« Jim je sporočil. Po vrsti so odpenjali smuč in sledili njegovemu zgledu. Napredovali so počasi, šlo je pa le. S cepini so morali sekati najbolj trdovratne veje, da so lahko prevalili to ali ono deblo v stran in se tako prebili za nekaj korakov naprej.

47. »Vraga se ne udira!« se je naenkrat ujezil kapetan. Tlačil je do kolen v snegu in se zaman trudil, da bi našel trdno oporo. Na zmazem debilu mu je spodletelo, opotekel se je in se z vso težo zaril v globok zamet. Priskočilo so k njemu in ga med smehom izvlekli na trdna tla. Tudi kapetan se je smejal. »Dobro rešujete,« je rekel. »Zdaj se bom lahko brez skrbi nastavlil prvemu plazu.«

48. Končno je bila ovira za njimi; spet so si pripeli smuč in se zapodili skozi nedotaknjeni sneg. Po daljšem teku so se odločili za počitek. Na poti so bili že štiri ure; v tem času so prešli potindvajset kilometrov! Potem se je dolina razširila; tam, na dnu, je ležala ogromna gmeta snega, po kateri so nemirno begali ljudje. Vsa utrujenost je v hipu izgnila. Pred njimi je bila prva ponesrečena vas.

GIRIL KOSMAČ:

Odlomek iz gradiva za roman

Sredi vasi

12

Otroci so z velikim truščem pospravljali svoje stvari in kričavo peli:

Giovinazza, giovinazza,
primavera di bellezza...

Pred Modrijanom sta obstala dva avtomobila. Najprej osebni avtomobil komisarja Bichija, za njim pa črni, dvanaestsedezni, odprti policijski avto, ki je bil strah in trepet vse doline. V njem so vzravnano sedeli štirje karabinjerji, ki so s puškami med kolenski stražili tri uklenjene fante.

Komisar Bichi je skočil na cesto, z odeskano kretinjo pomahal proti šolskemu oknu, kjer je stala učiteljica, in krenil proti Modrijanovim vratom. Modrijan, ki je bil že slišal avtomobil, je hotel na ploščad, da bi pozdravil komisarja, toda v vratih je že stal Travnikarjev stric.

»Martin! Martin!« je zacpetal Modrijan in ga pahnil v hrbet. Travnikarjev stric se je zamajal in se skoraj zaletel v komisarja. Ta se je zravnil in obstal.

»A! Ti si, mrha tihotapska!« se je zviška nasmešnil. »No, pa pogledimo, če znaš pozdraviti, kakor se spodobi,« je rekel in vzdignil roko v fašistični pozdrav.

Travnikarjev stric je obstal kakor okamenel. In isti hip je popolnom. videl ves prizor. Videl je samega sebe, kako nepremično stoji pred komisarjem na ploščadi, videl je Modrijana, ki je stal za njim, videl je pismonošo, ki je stal pri kamnitni mizi, videl je Rejca za šipkovim grmom, videl je Hostarja in Nežo, videl je otroke, ki so vsili iz šole. In vsi so zdaj nepremično stali in nemo gledali, kako bo Travnikarjev stric vzdignil roko v pozdrav.

»No!« ga je vzpodbodel komisar.

Travnikarjev stric se je zdrnil ter nehotе začel prekladati kvas, ki ga je držal v levici, in gorjajo, kaj jo je držal v desnici. Prekladal je in prekladal...

»Evviva il Duce!« je kliknil komisar.

Travnikarjev stric se je še bolj zdrnil — in njegova roka se je nehotе vzdignila.

Komisar je izbulil oči in odstopil za korak.

Tedaj se je Travnikarjev stric šele zavedel, da je vzdignil desnico in da drži v njej gorjajo. In še isti trenutek je iz te sramote švignila vanj junaška misel:

»Mahnile!

A bilo je že prepozno. Dva karabinjerja sta ga zgrabila in mu iztrgala gorjajo iz rok. Obstal je ves krotek in v levici še vedno tiščal kvas.

Komisar ga je spet zviška premeril, se zaničljivo nasmešnil, pihnil sapo skozi nos in nato s palcem pokazal čez ramo v policijski avtomobil.

Karabinjerja sta strica odvela, ga potisnila na sedež za uklenjenimi fanti in mu začela natikati lisice. Bil je tako zmešan, da skoraj ni vedel, kaj se dogaja z njim. A še preden se je dobro zavedala svojega položaja, se je izza Smodinovega hleva prikazal modri avtobus, ki je pritegnil nase svojo pozornost.

Pismonoša si je hitro še enkrat otrl obrvi in si trdo posadil čepico na plešo. Avtobus je obstal. Vrata so se odprla. Naprej je ritensko izstopila zavajljiva Modrijanka. Nesrečna ženska je bila vidno okajena.

»Mamička! Mamička!« je vzkljnil Modrijan in skočil k njej. »Pozdravljena, naša mamička! Pozdravljena!« je ponavljal, jo trdo zgrabil pod roko in jo takoj odvel v hišo.

Iz avtobusa sta se prikazala dva neznana karabinjerja, ki sta obstala vsak na svoji strani vrat in počakala, da je izstopil mlad, koščen in bled fant z uklenjenimi rokami.

»Ivan! Ivan!« je zahlipala Rejčevka in se poglala proti njemu. »Mama! Počakaj, mama!« je rekel Ivan, ki mu je bilo kljub vsemu nerodno spričo matrine razneženosti.

»Kaj pa je?« je v strahu vztrepetala Rejčevka.

»Nič, nič! Samo najprej moram v kasarno.«

Vtem je že pristopil komisar Bichi.

»Bravo, bravo!« je rekel, se nasmešnil in potprelil Ivana v ramenu. »Pa smo spet doma.«

»Doma,« je ponovil Ivan, ki ni vedel, kam naj gleda.

»No, saj se bova že še videla,« ga je komisar spet potpreljal. Nato se je obrnil h karabinjerjema in rekel nenavadno prijazno:

»Le hitro opravite, le hitro! Saj vendar vesta, da ga komaj čakajo!«

Karabinjerja sta pozdravila in se obrnila.

Pismonoša je ves ta čas nepremično strel v vrata avtobusa. No, naposled se je prikazala druga noga in za njo košata, črnolasa glava, ki se je tako globoko sklonila, da je fašistična čepica s črnim čopom padla v prah. Pismonoša je nekako nagonsko uganil, da bo to njegov uovi predstojnik in se je hitro sklonil, da bi pobral čepico. Medtem se je novi poštar že postavil na cesto. Bilo je majhno, krivonogo človeče v svečani fašistični uniformi. Preplašeno se je ozrl po ploščadi. Ko je zagledal pred sabo pismonošo z uradno kapo, se je vidno oddahnil. Nasmešnil se je in začel šepal proti njemu. Tudi pismonoša se je prestopil.

»I-i-ijo...« je zajecjal, ker bi se bil rad predstavil.

Toda poštar mu ni dal do besede. Sunkovito je trzil in se zravnil, kolikor mu je bilo dano spričo lesene noge, ter vzdignil roko v pozdrav.

Pismonoša je kar odrovenel. Toda videl je, da poštar ne gleda vanj. Ozrl se je in je zagledal komisarja Bichija, ki je stal kakih pet korakov od njiju. Tudi sam je nehotе dvignil roko.

Komisar je samo prikimal in se nameril proti svojemu avtomobilu, v katerem je že sedela Ermengilda Negretti.

»I-i-ijo...« je spet začel pismonoša, da bi se predstavil.

Pa se ni utegnil predstaviti, ker je vtem že priskočil Modrijan.

»Klanjam se! Klanjam se!« je zaplesal okrog drobnega človečka. »Vi ste novi poštar? Me veseli. Vi postarji so stanovali pri nas. Imam dve hčerki, ki govorita italijansko. In moj sin je...«

Kar naprej! Kar naprej! Prijel je poštarja pod roko in ga vlekel proti vratom.

»Videti je prava reva,« se je namrdnila Ermengilda Negretti.

»Saj je mračno pritrdil komisar. Le čemu pošiljajo v te kraje take oskubljene vrane!«

»Da ti ne bo dolgčas,« ga je zbadala učiteljica.

»Če mi bo dolgčas, ga bom že podkuril!« je rekel Bichi in pogljal motor. Avtomobil je kukal in švignil s ploščadi kakor piščica. Za njim se je z enako brzino zakadil policijski avtomobil.

Prav v tistem trenutku je iz Usadarjeve hiše planil na cesto Teodor Car. Komisarjev avtomobil je zaškril, sunkovito zavil na levo in švignil mimo. Visoka, črna postava je obstala sredi bele ceste, visoko vzdignila oko in divje požugala z dvometrsko palico. A to je bil samo »lip, samo bežna slika. Policijski avtomobil je bil v prehudem zaletu, da bi se bil lahko ustavil, umakniti pa ni vedel ne na levo ne na desno.

Visoka, črna postava je omahnila in izginila. Nobenega krika ni bilo slišati. Samo zavore so zaškrilale in takoj nato je presunljivo zatulila sirena.

Karabinjerji so poskakali z avtomobila in obstali sredi ceste. Komisar se je vrnil in stopil v krog. Sklonil se je, se takoj spozdraval in zamahnil z roko. Trije karabinjerji so pobrali dolgo, črno postavo in jo poplegli na sedež pred jetniki. Nato sta avtomobila spet zabrnela in švignila iz vasi.

Vse se je bilo zgodilo tako naglo, da so ljudje prišli iz hiš, ko je bilo že vse mimo. Počasi so se zbirali okrog nevelike, temnoredne lise in molčali, kakor bi bila tista lisa nekaj živega, kakor bi Teodor Car še ležal na cesti.

Zadnja je prišla stara Trohorka. Razmaknili so se, da je lahko stopila naprej. Frecej dolgo je molčala. Nato je zmajala z glavo in zaregljala s svojim pločevinastim glasom:

»No, no, no, pa je šel...«

KONEC

»Če te slišim igrati, moram zmeraj misliti na Beethovna.«

»No, kar priznaj, da pre-tiravaš.«

»Nikakor ne, zmeraj si namreč želim, da bi bil naglusen tako kakor je bil Beethoven.«